

Trafikskadenämnden

Protokoll fört vid möte med Trafikskadenämndens råd den 26 september 2016

Närvarande

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Övriga närvarande:

[Redacted]

---

§ 1

Mötet öppnas

Ordföranden förklarar rådsmötet öppnat och hälsar de närvarande välkomna.

§ 2

Dagordningen

Dagordningen fastställs.

§ 3

Justeringsmän

Till justeringsmän utses [Redacted] och [Redacted].

§ 4

Övriga frågor

Inga övriga frågor anmäls.

§ 5

Rapport från arbetsgruppen för översyn av ersättningarna för inkomstförlust i barnskadefall

██████████ redovisar rapporten från arbetsgruppen samt går igenom förslaget från PSK:s arbetsgrupp, bilagor 1, 1.1, 1.2 och 1.3. Hon informerar att PSK vid sitt senaste möte beslutat att anta arbetsgruppens förslag.

Efter diskussion *beslutar* rådet i enlighet med förslaget samt att de nya reglerna ska träda ikraft från dagens datum.

§ 6

Rapport från arbetsgrupp rörande vissa frågor om tjänstepensionsförlust

██████████ och ██████████ går igenom arbetsgruppens förslag, justerad bilaga 2 och 2.1.

Efter diskussion *beslutar* rådet i enlighet med det justerade förslaget i promemorian. Förslaget ska träda i kraft från och med den 1 januari 2017.

§ 7

Information

██████████ informerar om den nya hanteringen av tvistlösningsärenden inom kansliet och nämnden. Sedan den 1 maj i år har den totala ärendeströmningen ökat med nästan 15 procent vid jämförelse med samma period under föregående år. Antalet tvistlösningsärenden har under samma period ökat med över 30 procent vid jämförelse med §-4 ärenden. Fram till dagens datum har cirka 40 tvistlösningsärenden prövats i nämnden.

§ 8

Övrigt

██████████ informerar om Trafikskadenämndens möte med Finansinspektionen i fråga om den pågående utredningen skadereglering vid personskada.

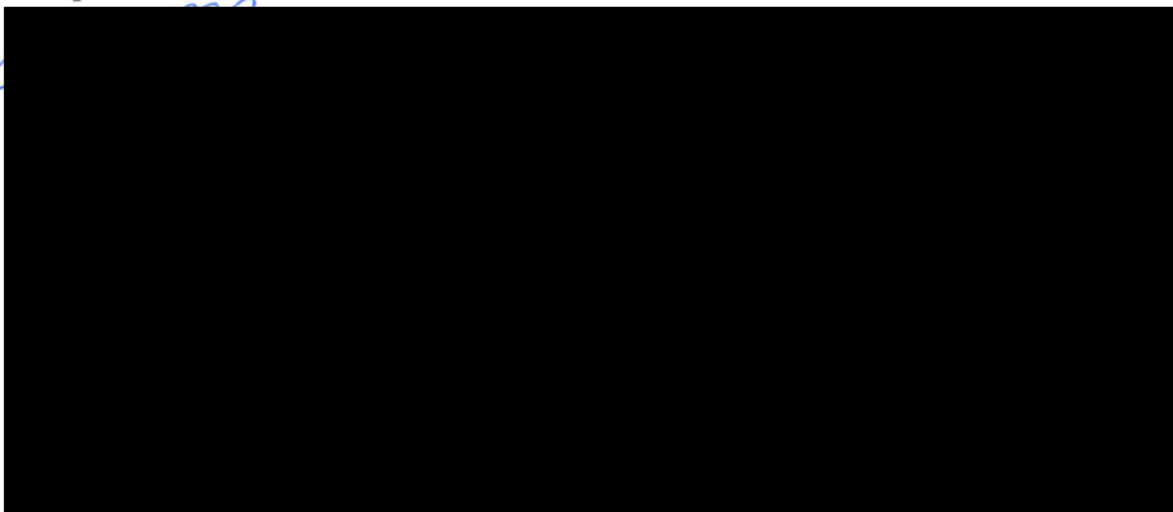
§ 9

Mötet avslutas

██████████ tackar de närvarande och förklarar rådsmötet avslutat.

Vid protokollet:

2016-09-16

Till
Trafikskadenämndens råd

Slutrapport från arbetsgruppen för översyn av ersättningarna för inkomstförlust i barnskadefall

Bakgrund

Barnskadegruppen har i två delrapporter lämnat förslag som Rådet har godkänt i juni och november 2014. I dessa rapporter har arbetsgruppen identifierat vissa frågor som bör utredas närmare i samarbete med andra berörda, i första hand försäkringsbolagen. Frågorna gällde framför allt indelningen i olika utbildnings- och inkomstgrupper samt förhållandet att PSK:s nuvarande tabell inte beaktar någon löneutveckling efter 30 års ålder. Arbetsgruppen konstaterade också att den schablonmässiga ersättningen från Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) - som hanterar patientskador och har betydligt fler barnskador än trafikförsäkringsbolagen - på flera punkter skiljer sig betydligt från PSK:s.

Svensk Försäkrings personskadekommitté, PSK, har därefter i april 2015 beslutat att återuppta arbetet med en schablonmässig modell för ersättning vid barnskador och har utsett en arbetsgrupp med representanter för Folksam, If, Länsförsäkringar, LÖF samt Trygg Hansa. PSK-arbetsgruppen har lämnat sitt förslag i januari 2016. PSK förväntas fatta beslut i enlighet med förslaget under hösten.

PSK:s förslag

Huvudpunkterna i PSK:s förslag, som bifogas i sin helhet, innebär sammanfattningsvis följande.

- Utgångspunkten är att svårt skadade barn ska bedömas på samma sätt och få ersättning utifrån samma principer oavsett om de drabbats av en trafikskada, ansvarsskada eller patientskada.
- Barnskadefallen delas upp i två grupper. En ren schablon, *barnschablonen*, reserveras för fall där ett barn skadats så allvarligt att det medfört en permanent arbetsförmåga och där det inte är möjligt att säga vad barnet som oskadat sannolikt skulle ha haft för yrke eller inkomst. Barnschablonen beräknas på ett inkomstunderlag som motsvarar medelinkomsten för hela den heltidsarbetande befolkningen ("totalen").
- För barn och ungdomar som inte blir helt arbetsförmögna, men där skadan påverkar yrkesval eller arbetsförmåga används vad som betecknas som *schabloniserade*

inkomstunderlag. Dessa kan användas också när ett barn eller en ung person har skadats i högre ålder, då t.ex. en viss utbildningsinriktning kan göras sannolik.

- Medianinkomsten, som har bedömts vara ett bättre mått på löner och löneutveckling i befolkningen än den aritmetiska medelinkomsten, ska vara utgångspunkt för schablonbeloppen.
- Också löneutvecklingen efter 30 års ålder ska beaktas. Eftersom den lönestatistik som finns att tillgå för olika åldersgrupper i dag visar att årsgrupper som är över 45 år i genomsnitt har lägre löner än yngre personer, stannar barnschablonen vid 45 års ålder. Åldersintervallerna är 19-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44 och 45-64 år.
- För barnschablonen ska avräkning göras med ett genomsnitt av aktivitetsersättningen inom åldersintervallen 19-24 år och 25-29 år. Inom övriga åldersintervall ska avräkning göras med sjukersättningen i form av garantiersättning.
- Inkomstförlusten beräknas till ett och samma årsbelopp inom varje åldersintervall. Förlusten värdesäkras årligen på sedvanligt sätt och ökar alltså över tid.
- Pensionsförlusten i barnschablonfallen beräknas till hälften av inkomstförlusten vid 64 års ålder, dvs. inkomstförlusten i det sista åldersintervallet. I övriga barnskadefall beräknas pensionsförlusten på sedvanligt sätt.

Barnskadegruppens bedömning

Förslaget löser de problem som arbetsgruppen har pekat på i delrapporterna, bl. a. - i många fall - den svårhanterade distinktionen mellan olika utbildningsnivåer och att ingen löneutveckling efter 30 års ålder beaktas i den nuvarande modellen.

Att pensionsförlusten beräknas till hälften av inkomstförlusten för det sista inkomståret i de rena barnschablonfallen är en avvikelse från den komplicerade beräkningsmodell som används i andra fall. Enligt arbetsgruppens mening är emellertid den avvikelser från den nuvarande ordningen väl förenlig med den nödvändigtvis starkt schablonmässiga beräkningen av inkomstförlusten.

Ett bekymmer är att det för närvarande saknas underlag för att beakta den löneutveckling för individer som äger rum från 45 års ålder. Den statistik som finns redovisar dagens lönenivåer för personer i olika åldrar. Att lönekurvan viker nedåt för äldre årskullar beror främst på de stora skillnaderna i utbildningsnivå mellan årsgrupper som omfattades av 60- och 70-talens utbildningsreformer och personer som är födda tidigare. Statistiken säger således inte något om löneutvecklingen för enskilda individer. För den enskilde individen får löneutvecklingen i normalfallet förutsättas ha varit positiv även efter 45 års ålder. Mycket talar emellertid för att skillnaderna mellan olika årskullar kommer att minska, bl. a. på grund av de utbildningsreformer som har

Trafikskadenämnden

Bilaga 1

genomförts. Det är därför angeläget att bevaka statistiken under kommande år för att se om det finns anledning att justera åldersintervallen.

Den föreslagna modellen är tydlig, begriplig och materiellt sett bättre än den nuvarande. Den gör det också möjligt för bolagen att slutreglera de rena barnschablonärendena på ett tidigt stadium. Det minskar belastningen på bolagen och nämnden och det skapar framför allt förutsebarhet och trygghet för de berörda familjerna.

Arbetsgruppen föreslår därför att Trafikskadenämnden accepterar PSK:s förslag.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Till PSK

Rapport från arbetsgruppen "Schabloniserad ersättning i barnskador"

1. Arbetsgruppens uppdrag

PSK har vid sitt möte den 22 april 2015 beslutat att återuppta arbetet med schabloniserad ersättning vid barnskador och utsett en arbetsgrupp med representanter från några av bolagen.

Arbetsgruppens uppdrag:

- Generell översyn då med anledning av att nämndens tillämpning skiljer sig mot hur det var tänkt från början.
- "Karriäreffekt" – ska det beaktas och i så fall på vilket sätt.
- Om "karriäreffekt" ska beaktas, analys av konsekvenserna jämfört med övriga ärenden med inkomstförlust.
- Statistiken: I statistiken redovisas ej eftergymnasial utbildning, eftergymnasial utbildning och totalen. Ska samtliga redovisas fortsättningsvis eller enbart totalen?
- Övriga delar som bör belysas specifikt

I arbetsgruppen har ingått

lf.

2. Generell översyn

2.1. Nuvarande barnschablon

PSK har tidigare haft en arbetsgrupp som tagit fram en schablon för barnskador. Arbetsgruppens rapport antogs av PSK under 2009 och resulterade i PSKs cirkulär 4/09 Schabloniserad ersättning barnskador, **bilaga 1**. Cirkuläret har därefter uppdaterats årligen med lönestatistik från Statistiska Centralbyrån (SCB). Det senaste cirkuläret är 2/2015, **bilaga 2**.

Såsom redovisas i cirkuläret är det oftast inga större svårigheter att bedöma inkomsten som oskadad för den som hade fast anställning när olyckan inträffade eller som studerade på en yrkesinriktad utbildning. Däremot är det svårare att bedöma inkomstförlustens storlek för barn och ungdomar eftersom de i de flesta fall ännu inte gjort tydliga vägval för sina framtida yrkesliv.

Enligt cirkuläret rekommenderas för barnskador, såvida inte omständigheterna talar i annan riktning, att beräkning görs utifrån statistikuppgifter från SCB avseende medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen på arbetsmarknaden, dvs. "totalen", som inkluderar både de som endast har gymnasial utbildning och de som har eftergymnasial utbildning.

Inkomstförlusterna beräknas genom en s.k. trappstegsmodell med intervallerna

19-20 år

21-24 år

25-29 år och

30 år.

I cirkuläret rekommenderas att inkomstförlusterna beräknas till samma belopp inom respektive åldersintervall. För 2008 beräknades förlusterna till

138 400 kr per år för 19-20 år,

158 300 kr per år för 21-24 år,

182 300 kr per år för 25-29 år, och

192 000 kr per år från och med 30 år.

2.2. Trafikskadenämndens tillämpning av barnschablonen

När det gäller Trafikskadenämndens tillämpning av barnschablonen så har nämnden inte godtagit att inkomstförlusterna beräknas till samma årsbelopp inom respektive åldersintervall. Nämnden har ansett att årliga beräkningar bör göras och att löneökningar inom respektive åldersintervall bör beaktas (se cirkulärreferat 8-2010).

Nämnden har även ansett att det i undantagsfall och efter en individuell prövning kan vara aktuellt att frångå "totalen" och istället använda medianlönen för de som endast har gymnasial utbildning eller medianlönen för de som har eftergymnasial utbildning (se cirkulärreferat 3-2011 och 4-2011).

Efter 30 års ålder har flera olika beräkningssätt används av nämnden.

2.3. LÖFs barnschablon

Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) är ny medlem i PSK.

Inom patientförsäkringen har LÖF sedan 2003 tillämpat en schablonmässig beräkning av inkomsten som oskadad för svårt skadade barn. Den schablonmässiga beräkningen bygger på SCBs statistik över den aritmetiska medelinkomsten för den heltidsarbetande befolkningen.

LÖF beräknar inkomstförlusterna i åldersintervallerna

19-24 år

25-34 år

35-44 år

45-64 år.

Pensionsförlusten beräknas till hälften av inkomstförlusten i det sista åldersintervallet.

2.4. Arbetsgruppens överväganden och förslag

Arbetsgruppens utgångspunkt har varit att svårt skadade barn ska bedömas på samma sätt och få ersättning utifrån samma principer, oavsett om de råkat ut för en trafikskada, ansvarsskada eller patientskada.

Som huvudregeln gäller att en individuell bedömning ska göras av de faktiska förlusterna enligt skadeståndslagen. En schablonmässig beräkning av inkomstförlusterna kan därför endast göras i de fall en individuell bedömning inte är möjlig att göra. Domstolar har tidigare funnit att det är befogat att tillämpa en schablon för svårt skadade barn (se Stockholms tingsrätts dom den 5 juni 2013 i mål nr T 5644-12 som fastställdes av Svea hovrätt i dom den 23 december 2013 i mål nr T 6553-13).

Arbetsgruppen konstaterar att Trafikskadenämndens tillämpning av barnschablonen innebär att kalkyler behöver upprättas för varje år, även inom respektive åldersintervall. Detta har lett till att barnschablonen inte blev så enkel att tillämpa som det var tänkt. Dessutom har nämnden använt statistiken i barnschablonen som schabloniserade inkomstunderlag i andra typer av ärenden.

Mot bakgrund av den utveckling som har skett av barnschablonen och med hänsyn till att det finns behov av både en barnschablon som är enkel att tillämpa och uppgifter om medianlöner föreslår arbetsgruppen dels en barnschablon, dels schabloniserade inkomstunderlag.

Arbetsgruppen föreslår att *barnschablonen* används för barn och ungdomar som skadats allvarligt och blir helt arbetsoförmögna och där det inte är möjligt att bedöma ett visst yrke eller inkomst som sannolik. Ersättning för inkomstförlust bör lämnas fr.o.m. den 1 juli det år den

skadade fyller 19 år, vilket motsvarar den tidpunkt då Försäkringskassan tidigast kan bevilja aktivitetsersättning.

Arbetsgruppen föreslår vidare att *de schabloniserade inkomstunderlagen* används för barn och ungdomar som inte blir helt arbetsoförmögna men som har fått en skada som påverkar yrkesvalet. De schabloniserade inkomstunderlagen kan även användas i andra fall där inkomstunderlag inte kan fastställas på annat sätt, t.ex. då barnet skadats i senare i ålder då viss utbildningsinriktning kan skönjas men ingen klar yrkesinriktning finns.

3. Vilken statistik från SCB bör redovisas?

Arbetsgruppen anser att det även fortsättningsvis bör vara medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen på arbetsmarknaden som ska användas och redovisas i cirkuläret. Medianlönen är rent statistiskt ett bättre mått på löner och löneutveckling än medellönen.

När det gäller *barnschablonen* föreslår arbetsgruppen att endast "totalen" redovisas. Barnschablonen är tänkt att tillämpas för barn och ungdomar som skadats allvarligt och blir helt arbetsoförmögna och där det inte är möjligt att bedöma ett visst yrke eller inkomst som sannolik. I dessa fall är det befogat att använda "totalen" eftersom det helt saknas förutsättningar för att göra en individuell bedömning.

När det däremot gäller *de schabloniserade inkomstunderlagen* föreslår arbetsgruppen, förutom "totalen", att även medianlönen för de som endast har gymnasial utbildning och medianlönen för de som har eftergymnasial utbildning redovisas eftersom det i dessa i fall kan vara möjligt att fastslå viss inriktning som den unge haft före skadan (se vidare under punkten 7).

4. Ska löneutveckling efter 30 års ålder beaktas?

4.1. Nuvarande barnschablon

PSKs nuvarande barnschablon som bygger på SCBs statistik över medianinkomsten för den heltidsarbetande befolkningen omfattar löneutveckling till 30 års ålder.

Jämförelsevis kan nämnas att LÖFs schablonmässiga beräkning som bygger på SCBs statistik över den aritmetiska medelinkomsten för den heltidsarbetande befolkningen omfattar löneutveckling till 54 års ålder.

4.2. Statistik från SCB

För att se hur löneutvecklingen ser ut har arbetsgruppen hämtat in statistik från SCB avseende 2014 års medianlöner för den heltidsarbetande befolkningen för åldrarna 35 år, 40 år, 45 år, 50 år och 55 år (se tabell på nästa sida). Även åldern 30 år har tagits med i tabellen.

<u>Ålder</u>	<u>Endast gymnasial utb.</u>	<u>Eftergymnasial utb.</u>	<u>"Totalen"</u>
30 år	25 700 kr	28 500 kr	27 000 kr
35 år	26 600 kr	32 000 kr	29 000 kr
40 år	27 000 kr	33 500 kr	30 000 kr
45 år	27 600 kr	34 400 kr	30 000 kr
50 år	27 300 kr	33 800 kr	29 600 kr
55 år	27 000 kr	34 000 kr	29 100 kr

4.3. Arbetsgruppens överväganden och förslag

Inledningsvis anser arbetsgruppen att löneutveckling är en mer korrekt benämning än "karriäreffekt" då "karriäreffekt" är kopplat till en faktisk yrkesinriktning.

Den statistik som arbetsgruppen hämtat in från SCB avseende 2014 års medianlöner för den heltidsarbetande befolkningen visar en positiv utveckling av medianlönen tom. 45 års ålder och en negativ utveckling fr.o.m. 50 års ålder. Mot den bakgrunden har arbetsgruppen diskuterat frågan om löneutveckling efter 30 års ålder ska beaktas och, i sådant fall, på vilket sätt.

När ett barn skadats allvarligt och det saknas förutsättningar för att göra en individuell bedömning menar arbetsgruppen att starka skäl talar för att beakta utvecklingen av medianlönen även efter 30 års ålder. Arbetsgruppen anser dock att inkomstunderlagen i de enskilda fallen inte bör sänkas. Utgångspunkten i en barnschablon måste vara att den skadelidande skulle ha arbetat heltid utan sänkt lön till 65 års ålder om skadan inte hade inträffat. Frågan om sänkning av inkomstunderlag har prövats av Patientskadenämnden som ansett att det i det enskilda fallet inte fanns stöd för att sänka inkomstunderlaget.

Mot denna bakgrund föreslår arbetsgruppen att löneutveckling efter 30 års ålder beaktas och att barnschablonen stannar vid 45 års ålder.

Arbetsgruppen har analyserat konsekvenserna av förslaget och funnit följande. Jämfört med övriga ärenden med inkomstförlust är en barnschablon som beaktar löneökningar efter 30 års ålder i de flesta fall mer fördelaktig med hänsyn till att barnschablonen inte beaktar eventuell föräldraledighet, deltidsarbete och perioder med sjukdom eller arbetslöshet. En barnschablon tar inte heller hänsyn till den personliga intjänandeförmågan som skulle kunna vara både högre och lägre än medianlönen.

5. Nya åldersintervaller

Arbetsgruppen föreslår följande åldersintervaller:

19-24 år,

25-29 år,

30-34 år,

35-39 år,

40-44 år, och

45-64 år.

De valda åldersintervallerna bygger på PSKs och LÖFs nuvarande barnschabloner. Åldersintervallet 45-64 år utgår från statistik vid 45 års ålder. Detta då senare åldersintervall skulle innebära en sänkning (se punkten 4.3).

Arbetsgruppen har för de valda åldersintervallerna hämtat in statistik från SCB avseende 2014 års medianlöner för "totalen", för de som endast har gymnasial utbildning och för de som har eftergymnasial utbildning.

6. Den nya barnschablonen

6.1. Inkomstunderlag utifrån "totalen"

Som redovisats tidigare föreslår arbetsgruppen att barnschablonen används för barn och ungdomar som skadats allvarligt och blir helt arbetsoförmögna och där det inte är möjligt att bedöma ett visst yrke eller inkomst som sannolik. I dessa fall föreslår arbetsgruppen att inkomstförlusten beräknas utifrån "totalen".

"Totalen" för 2014:

19-24 år	274 500 kr (22 500 kr x 12,2)
25-29 år	313 540 kr (25 700 kr x 12,2)
30-34 år	339 160 kr (27 800 kr x 12,2)
35-39 år	358 680 kr (29 400 kr x 12,2)
40-44 år	366 000 kr (30 000 kr x 12,2)
45-64 år	366 000 kr (30 000 kr x 12,2) ¹

---

¹ Beräkningen är gjord utifrån medianlönen vid 45 år för "totalen" (se punkten 4.2.)

6.2. Avräkning av aktivitets- och sjukersättning

Inom åldersintervallen 19-24 år och 25-29 år föreslår arbetsgruppen att avräkning görs med ett snitt av aktivitetsersättningen inom respektive åldersintervall. En snittberäkning används för att få ett utjämnat värde. År 2014 var snittet av aktivitetsersättningen 95 460 kr (2,15 pbb) inom åldersintervallet 19-24 år och 102 120 kr (2,30 pbb) inom åldersintervallet 25-29 år.

Inom övriga åldersintervall föreslår arbetsgruppen att avräkning görs med sjukersättning i form av garantiersättning. År 2014 var garantiersättningen 106 560 kr (2,40 pbb).

År 2014 var prisbasbeloppet 44 400 kr.

6.3. Beräkning av inkomstförlust

6.3.1. Framtida inkomstförluster

Arbetsgruppen föreslår att framtida inkomstförluster beräknas till ett och samma årsbelopp inom respektive åldersintervall. Förlusten för respektive åldersintervall värdesäkras årligen på sedvanligt sätt, vilket innebär att beloppen ökar över tid.

Inkomstförlust (2014 års värde):

<u>Ålder</u>	<u>Inkomstunderlag</u>	<u>Avräkning</u>	<u>Inkomstförlust</u>
19-24 år	274 500 kr	95 460 kr	179 040 kr/år
25-29 år	313 540 kr	102 120 kr	211 420 kr/år
30-34 år	339 160 kr	106 560 kr	232 600 kr/år
35-39 år	358 680 kr	106 560 kr	252 120 kr/år
40-44 år	366 000 kr	106 560 kr	259 440 kr/år
45-64 år	366 000 kr	106 560 kr	259 440 kr/år

6.3.2. Inkomstförluster för förfluten tid

Om den skadelidande är äldre än 19 år vid prövningstillfället görs beräkningen av inkomstförlust för förfluten tid år för år. På Svensk Försäkrings hemsida finns statistik för barnschablonen fr.o.m. 2006 och framåt i arkivet. Se beräkningsexempel, **bilaga 3**.

6.4. Slutreglering av barnskador

En barnskada bör kunna slutregleras i ett tidigt skede om ersättning för inkomstförlust lämnas enligt barnschablonen. Inkomstförlusterna kan beräknas innan Försäkringskassan har beslutat

om hel sjukersättning vid 30 års ålder. Det är möjligt eftersom det är känt vilket belopp garantiersättningen uppgår till. Det är således inte nödvändigt att invänta Försäkringskassans beslut om hel sjukersättning. Därtill sker värdesäkring enligt lag av de framtida inkomstförlusterna.

Vid slutreglering av en barnskada bör sedvanlig tydlig information ges om rätten och skyldigheten att återkomma enligt 5 kap 5 § skadeståndslagen vid väsentligt ändrade förhållanden.

7. De schabloniserade inkomstunderlagen

7.1. Inkomstunderlag utifrån ”totalen”, ”endast gymnasial utbildning” och ”eftergymnasial utbildning”

Som huvudregeln gäller att en individuell bedömning ska göras av de faktiska förlusterna. De schabloniserade inkomstunderlagen ska endast användas i de fall en individuell bedömning inte är möjlig att göra.

De schabloniserade inkomstunderlagen kan användas för barn och ungdomar som inte blivit helt arbetsoförmögna men som har fått en skada som påverkar yrkesvalet. De schabloniserade inkomstunderlagen kan även användas i andra fall där inkomstunderlag inte kan fastställas på annat sätt, t.ex. då barnet skadats i senare ålder då viss utbildningsinriktning kan skönjas men ingen klar yrkesinriktning finns.

En bedömning får göras i det enskilda fallet för att bestämma vilken av följande tre schabloniserade inkomstunderlag som bör användas.

Medianlönen för

- de som endast har gymnasial utbildning,
- de som har eftergymnasial utbildning, eller
- ”totalen”.

Om ersättningen bestäms utifrån ”totalen” eller för de som endast har gymnasial utbildning lämnas ersättning för inkomstförlust efter faktisk eller tänkt avslutad gymnasieutbildning (från 19 års ålder).

Om ersättningen bestäms utifrån de som har eftergymnasial utbildning lämnas ersättning för inkomstförlust fr.o.m. den 1 juli det år den skadade fyller 22 år. Eftergymnasiala utbildningar kan vara allt ifrån två år till fem och ett halvt år. Arbetsgruppen föreslår att man utgår ifrån en treårig studietid. Med hänsyn till att löneutveckling beaktas efter 30 års ålder så gör arbetsgruppen den bedömningen att den här gruppen blir kompenserad för den förlorade ersättningen under de tre första åren.

”Endast gymnasial utbildning” för 2014:

19-24 år	270 840 kr (22 200 kr x 12,2)
25-29 år	305 000 kr (25 000 kr x 12,2)
30-34 år	317 200 kr (26 000 kr x 12,2)
35-39 år	328 180 kr (26 900 kr x 12,2)
40-44 år	331 840 kr (27 200 kr x 12,2)
45-64 år	336 720 kr (27 600 kr x 12,2) ²

”Eftergymnasial utbildning” för 2014:

19-24 år	291 580 kr (23 900 kr x 12,2)
25-29 år	326 960 kr (26 800 kr x 12,2)
30-34 år	362 340 kr (29 700 kr x 12,2)
35-39 år	397 720 kr (32 600 kr x 12,2)
40-44 år	416 020 kr (34 100 kr x 12,2)
45-64 år	419 680 kr (34 400 kr x 12,2) ³

”Totalen” för 2014:

19-24 år	274 500 kr (22 500 kr x 12,2)
25-29 år	313 540 kr (25 700 kr x 12,2)
30-34 år	339 160 kr (27 800 kr x 12,2)
35-39 år	358 680 kr (29 400 kr x 12,2)
40-44 år	366 000 kr (30 000 kr x 12,2)
45-64 år	366 000 kr (30 000 kr x 12,2) ⁴

---

² Beräkningen är gjord utifrån medianlönen vid 45 år för de med endast gymnasial utbildning (se punkten 4.2)

³ Beräkningen är gjord utifrån medianlönen vid 45 år för de med eftergymnasial utbildning (se punkten 4.2)

⁴ Beräkningen är gjord utifrån medianlönen vid 45 år för ”totalen” (se punkten 4.2)

7.2. Avräkning av faktiska inkomster från schabloniserade inkomstunderlag

Arbetsgruppen föreslår att avräkning görs med faktiska inkomster som inhämtas från Skatteverket på sedvanligt sätt för varje år. För framtiden avräknas senast kända faktiska inkomster i respektive åldersintervall.

7.3. Beräkning av inkomstförlust vid schabloniserade inkomstunderlag

7.3.1. Framtida inkomstförluster

Arbetsgruppen föreslår att framtida inkomstförluster beräknas utifrån inkomstunderlagen för respektive åldersintervall och att inkomstförlusterna bestäms som livräntor inom respektive framtida åldersintervall. Förlusten för respektive åldersintervall värdesäkras årligen på sedvanligt sätt, vilket innebär att beloppen ökar över tid.

Om aktuell statistik saknas för fastställelseåret så kan sista året räknas upp i enlighet med PSKs cirkulär Schabloniserad uppräknings av inkomstunderlag, senast cirkulär 3/2015.

7.3.2. Inkomstförluster för förfluten tid

För förfluten tid görs beräkningen av inkomstförlusterna år för år. På Svensk Försäkrings hemsida finns statistik för barnschablonen fr.o.m. 2006 och framåt i arkivet.

8. Pensionsförlust

8.1. Barnschablonen

LÖF har sedan lång tid i barnschablonen lämnat ersättning för pensionsförlust med hälften av den beräknade inkomstförlusten vid 64 års ålder, dvs. inkomstförlusten i det sista åldersintervallet. Detta föregicks av sedvanliga beräkningar. Vid en jämförelse konstateras att ersättning med hälften av inkomstförlusten kompenserar för pensionsförlusten. Detta styrks också av den genomgång som gjordes av PSKs arbetsgrupp "Beräkning av pensionsförlust" i deras uppdrag att ta fram förslag till en förenklad beräkning av ersättning för pensionsförlust. Även denna arbetsgrupp har gjort beräkningar, **bilaga 4**, som visar att hälften av senast kända inkomstförlust kompenserar för pensionsförlusten. Arbetsgruppens förslag blir därför att pensionsförlusten bör beräknas till hälften av inkomstlivräntan i det sista åldersintervallet.

8.2. Schabloniserade inkomstunderlag

När de schabloniserade inkomstunderlagen används för att beräkna inkomstförlusten beräknas pensionsförlusten på sedvanligt sätt enligt Trafikskadenämndens beräkningsmodeller.

9. Övergångsbestämmelser

För de ärenden där bolagen börjat använda den ”gamla” barnschablonen men inte slutreglerat ärendena bör den ”nya” barnschablonen alternativt de schabloniserade inkomstunderlagen tillämpas vid den fortsatta prövningen i nämnden. Det bör alltså vara prövningstillfället som styr när den ”nya” barnschablonen ska tillämpas.

10. Övrigt

10.1. Försäkringsbelopp inom patientförsäkringen och ansvarsförsäkringen

I patientskador och ansvarsskador där lag och villkor medför ett maximalt försäkringsbelopp kan ersättning lämnas på samma sätt under förutsättning att ersättningen inte överskrider detta maxbelopp. Det får överlåtas på respektive bolag att hitta beräkningsmodeller för detta.

10.2. Kostnader

Arbetsgruppen har inte tittat på kostnadskonsekvensen för bolagen.

10.3. Förslag till förbättringar i cirkuläret

De räkneexempel som finns i PSKs cirkulär bör uppdateras årligen utifrån aktuell statistik från SCB och garantinivåer vid aktivitets- och sjukersättning från Försäkringskassan. Detta för att det klart och tydligt ska framgå vilka förluster som gäller för det aktuella året. Arbetsgruppen har tagit fram ett förslag på hur det skulle kunna se ut i cirkuläret, se **bilaga 5**. Tidigare års statistik och siffror bör inte redovisas. Hittills så har endast 2008 års siffror redovisats i cirkuläret som räkneexempel vilket kan skapa missförstånd.

Arbetsgruppen anser att första meningen i tredje stycket på första sidan i cirkuläret är svårtolkad och bör ändras. Arbetsgruppen föreslår följande skrivning: ”För barn och ungdomar som skadats allvarligt och blir helt arbetsoförmögna och där det inte är möjligt att bedöma ett visst yrke eller inkomst som sannolik rekommenderas att beräkning görs utifrån statistik från Statistiska Centralbyrån.”

11. Fördelar och nackdelar

Avslutningsvis önskar arbetsgruppen sammanfatta de fördelar respektive nackdelar som förslaget kan innebära.

Fördelar:

- En förutsägbar och tydlig ersättningsmodell.
- En lika och rättvis hantering av barnskador.
- En snabbare och enklare handläggning av barnskador.
- Det ger en möjlighet att slutreglera barnskador tidigare än i dag.
- Barnschablonen är trygghetsskapande för skadade barn och ungdomar och deras föräldrar.
- Generös ersättningsmodell.

Nackdelar:

- Barnschablonen kan innebära en tänkt ^{upplagd} underkompensation i det enskilda fallet pga. förväntningar.
- Den individuella bedömningen inskränks.
- Det finns en risk för slentrianmässig tillämpning av barnschablonen i ärenden där en individuell bedömning kan göras.

Stockholm den 26 januari 2016

[Redacted signature]

[Redacted signature]

Bilagor:

1. PSKs cirkulär 4/09 Schabloniserad ersättning barnskador
2. PSKs cirkulär 2/2015 Schabloniserad ersättning barnskador
3. Beräkningsexempel
4. Beräkning pensionsförlust
5. Förslag till kalkyler i cirkuläret

Personskadekommittén
Cirkulär 4/2009

2009-11-05
Uppdaterat 2010-10-05

Schabloniserad ersättning barnskador

Inkomstförlust barnskador t o m 18 år

"Ersättning för inkomstförlust motsvarar skillnaden mellan den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppbära, om han icke hade skadats, och det som han trots skadan har eller borde ha uppnått..."
(Skadeståndsl 5 kap 1 § st 2).

För den skadade som har fast anställning när olyckan inträffar eller där en yrkesinriktad utbildning pågår är det oftast inga större svårigheter att bedöma inkomsten som oskadad. Däremot uppstår bedömningssvårigheter när den skadade är barn/ungdom, eftersom man i de flesta fall ännu inte uppnått den ålder där man gjort tydliga vägval för sitt framtida yrkesliv. Ju yngre personen är vid skadetillfället desto svårare för skadereglerare att avgöra vilka arbets- och inkomstförhållanden som skulle ligga till grund för beräkningen av inkomstförlust som oskadad.

För barnskador rekommenderas, såvida inte omständigheterna med viss styrka starkt talar i annan riktning, att beräkning görs utifrån statistikuppgifter via Statistiska Centralbyrån. Uppgifterna utgör medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen på arbetsmarknaden, d.v.s. den inkluderar både de som endast har gymnasial utbildning och de som har eftergymnasial utbildning. Observera att statistiken bygger på föregående års (2008) löneuppgifter, vilket bör uppmärksammas när beräkningen presenteras.

Inkomstförlusten beräknas genom en s.k. trappstegsmodell med intervallerna:
19-20 år
21-24 år
25-29 år
30 år

Skattningar av medianen av månadslön samt antalsuppgifter efter åldersgrupp och utbildningsnivå på hela arbetsmarknaden, år 2009¹

Åldersgrupp	Utbildningsnivå	Antal	Månadslön Median
19-20	Ej eftergymnasial utbildning	88 900	18 800
19-20	Eftergymnasial utbildning	3 600	20 000
19-20	Totalt	92 500	18 900
21-24	Ej eftergymnasial utbildning	169 700	20 900
21-24	Eftergymnasial utbildning	52 200	21 200
21-24	Totalt	222 000	21 000
25-29	Ej eftergymnasial utbildning	171 300	22 500
25-29	Eftergymnasial utbildning	158 100	24 100
25-29	Totalt	329 300	23 200
30-30	Ej eftergymnasial utbildning	36 100	23 100
30-30	Eftergymnasial utbildning	37 100	25 800
30-30	Totalt	73 200	24 300

Prisbasbelopp 2009 = 42 800 kr.

Inkomstunderlaget för barn under 18 års ålder beräknas utifrån medianlönen för "totalt" inom respektive åldersintervall oavsett utbildningsnivå. Inkomstförlustersättning föreslås utgå fr.o.m. augusti det år den skadade fyller 19 år (d.v.s. efter avslutad gymnasieutbildning skadan förutan).

Höjning sker enligt trappstegsmodell och vid slutreglering sker värdesäkring enligt reglerna för värdesäkring av skadeståndslivräntor.

I september varje år har Statistiska Centralbyrån tillgång till föregående års samtliga löneuppgifter för hela arbetsmarknaden. Statistikuppgifterna inhämtas och presenteras på Försäkringsförbundet hemsida samtidigt som tabellen uppdateras i cirkuläret.

Exempel inkomstförlust barnskador t o m 18 år baserade på 2008 års statistik (OBS! ej uppdaterat)

Inkomstunderlag beräknad utifrån 2008 års statistikuppgifter

Inkomstunderlag 19 - 20 år = 18 400 kr x 12,20 = 224 480 kr
 Inkomstunderlag 21 - 24 år = 20 200 kr x 12,20 = 246 440 kr
 Inkomstunderlag 25 - 29 år = 22 500 kr x 12,20 = 274 500 kr
 Inkomstunderlag fr om 30 år = 23 800 kr x 12,20 = 290 360 kr

¹ Beskrivning av statistiken bifogas varje beställning av löneuppgifter från Statistiska Centralbyrån; Lönestrukturstatistik, hela ekonomin 2009 AM0110.

**Garantinivåer vid aktivitet/sjukersättning i 2008 års nivå
(prisbasbelopp 41 000)**

Till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller år		
Innan 21 år	2,10 pbb	86 100 kr
Mellan 21-23 år	2,15 pbb	88 150 kr
Mellan 23-25 år	2,20 pbb	90 200 kr
Mellan 25-27 år	2,25 pbb	92 250 kr
Mellan 27-29 år	2,30 pbb	94 300 kr
Mellan 29-30 år	2,35 pbb	96 350 kr
Fr om 30 år	2,40 pbb	98 400 kr

Räkneexempel:

**Skadelidande är född 1989-11-06, d.v.s. fyller 19 år 2008.
Förlusterna i exemplet bygger på 2008 statistikuppgifter.
Beloppen är beräknade i 2008 års värde.**

Obs! Inkomstunderlagen höjs enligt trappstegsmodell. Försäkringskassan har andra åldersintervall vid höjning av garantinivåer för aktivitet/sjukersättning (beloppen gäller t o m månaden före den månad den försäkrade fyller år). För att förenkla och minska antalet kalkyler så rekommenderas att samordning sker med det belopp som är fördelaktigast för den skadade i åldersintervallet. Exempelvis inkomstunderlagen i åldersintervallet 21-24 år blir samordningen lika för alla år utifrån garantinivån på sjukersättningen den skadade har året han eller hon fyller 21 år.

2008 08 01 – 2009 12 31, 19-20 år

Ink underlag	224 480 kr
./i. Garantiers	<u>86 100 kr</u>
Förlust	138 380 kr avrundat 138 400kr/år

2010 01 01 – 2013 12 31, 21-24 år

Ink underlag	246 440 kr
./i. Garantiers	<u>88 150 kr</u>
Förlust	158 290 kr avrundat 158 300 kr/år

2014 01 01 – 2018 12 31, 25-29 år

Ink underlag	274 500 kr
./i. Garantiers	<u>92 250 kr</u>
Förlust	182 250 kr avrundat 182 300 kr/år

2019 01 01, 30 år t o m 65 år

Ink underlag	290 360 kr
./i. Sjukers	<u>98 400 kr</u>
Förlust	191 960 kr avrundat 192 000 kr/år

Personskadekommittén**Cirkulär 2/2015**

2015-09-21

Schabloniserad ersättning barnskador**Inkomstförlust barnskador t o m 18 år**

"Ersättning för inkomstförlust motsvarar skillnaden mellan den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppbära, om han icke hade skadats, och det som han trots skadan har eller borde ha uppnått..." (Skadeståndsl 5 kap 1 § st 2).

För den skadade som har fast anställning när olyckan inträffar eller där en yrkesinriktad utbildning pågår är det oftast inga större svårigheter att bedöma inkomsten som oskadad. Däremot uppstår bedömningssvårigheter när den skadade är barn/ungdom, eftersom man i de flesta fall ännu inte uppnått den ålder där man gjort tydliga vägval för sitt framtida yrkesliv. Ju yngre personen är vid skadetillfället desto svårare för skadereglerare att avgöra vilka arbets- och inkomstförhållanden som skulle ligga till grund för beräkningen av inkomstförlust som oskadad.

För barnskador rekommenderas, såvida inte omständigheterna med viss styrka starkt talar i annan riktning, att beräkning görs utifrån statistikuppgifter via Statistiska Centralbyrån. Uppgifterna utgör medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen på arbetsmarknaden, d.v.s. den inkluderar både de som endast har gymnasial utbildning och de som har eftergymnasial utbildning. Inkomstförlusten beräknas genom en s.k. trappstegsmodell med intervallerna:

19-20 år

21-24 år

25-29 år

30 år

Skattningar av medianen av månadslön samt antalsuppgifter efter åldersgrupp och utbildningsnivå på hela arbetsmarknaden, år 2014¹

Uppdaterad tabell 2014 års löneuppgifter

Åldersgrupp	Utbildningsnivå	Antal	Månadslön Median
19-20	Ej eftergymnasial utbildning	106 600	20 900
19-20	Eftergymnasial utbildning	5 500	23 100
19-20	Totalt	112 100	21 000
21-24	Ej eftergymnasial utbildning	219 300	22 900
21-24	Eftergymnasial utbildning	74 700	24 000
21-24	Totalt	294 100	23 100
25-29	Ej eftergymnasial utbildning	214 400	25 000
25-29	Eftergymnasial utbildning	181 900	26 800
25-29	Totalt	396 300	25 700
30-30	Ej eftergymnasial utbildning	38 600	25 700
30-30	Eftergymnasial utbildning	40 300	28 500
30-30	Totalt	78 900	27 000

Prisbasbelopp 2014 = 44 400 kr.

Inkomstunderlaget för barn under 18 års ålder beräknas utifrån medianlönen för "totalt" inom respektive åldersintervall oavsett utbildningsnivå.

Inkomstförlustersättning föreslås utgå fr.o.m. augusti det år den skadade fyller 19 år (d.v.s. efter avslutad gymnasieutbildning skadan förutan).

Höjning sker enligt trappstegsmodell och vid slutreglering sker värdesäkring enligt reglerna för värdesäkring av skadeståndslivräntor.

I september varje år har Statistiska Centralbyrån tillgång till föregående års samtliga löneuppgifter för hela arbetsmarknaden. Statistikuppgifterna inhämtas och presenteras på Svensk Försäkrings hemsida samtidigt som tabellen uppdateras i cirkuläret.

Exempel inkomstförlust barnskador t o m 18 år baserade på 2008 års statistik (OBS! ej uppdaterat)

Inkomstunderlag beräknad utifrån 2008 års statistikuppgifter

Inkomstunderlag 19 - 20 år = 18 400 kr x 12,20 = 224 480 kr

Inkomstunderlag 21 - 24 år = 20 200 kr x 12,20 = 246 440 kr

Inkomstunderlag 25 - 29 år = 22 500 kr x 12,20 = 274 500 kr

Inkomstunderlag fr om 30 år = 23 800 kr x 12,20 = 290 360 kr

¹ Beskrivning av statistiken bifogas varje beställning av löneuppgifter från Statistiska Centralbyrån; Lönstrukturstatistik, hela ekonomin 2014 AM0110

**Garantinivåer vid aktivitet/sjukersättning i 2008 års nivå
(prisbasbelopp 41 000)**

Till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller år

Innan 21 år	2,10 pbb	86 100 kr
Mellan 21-23 år	2,15 pbb	88 150 kr
Mellan 23-25 år	2,20 pbb	90 200 kr
Mellan 25-27 år	2,25 pbb	92 250 kr
Mellan 27-29 år	2,30 pbb	94 300 kr
Mellan 29-30 år	2,35 pbb	96 350 kr
Fr om 30 år	2,40 pbb	98 400 kr

Räkneexempel:

Skadelidande är född 1989-11-06, d.v.s. fyller 19 år 2008.

Förlusterna i exemplet bygger på 2008 statistikuppgifter.

Beloppen är beräknade i 2008 års värde.

Obs! Inkomstunderlagen höjs enligt trappstegsmodell. Försäkringskassan har andra åldersintervall vid höjning av garantinivåer för aktivitet/ sjukersättning (beloppen gäller t o m månaden före den månad den försäkrade fyller år). För att förenkla och minska antalet kalkyler så rekommenderas att samordning sker med det belopp som är fördelaktigast för den skadade i åldersintervallet. Exempelvis inkomstunderlagen i åldersintervallet 21-24 år blir samordningen lika för alla år utifrån garantinivån på sjukersättningen den skadade har året han eller hon fyller 21 år.

2008 08 01 – 2009 12 31, 19-20 år

Ink underlag	224 480 kr
./i. Garantiers.	86 100 kr
Förlust	138 380 kr avrundat 138 400kr/år

2010 01 01 – 2013 12 31, 21-24 år

Ink underlag	246 440 kr
./i. Garantiers.	88 150 kr
Förlust	158 290 kr avrundat 158 300 kr/år

2014 01 01 – 2018 12 31, 25-29 år

Ink underlag	274 500 kr
./i. Garantiers.	92 250 kr
Förlust	182 250 kr avrundat 182 300 kr/år

2019 01 01, 30 år t o m 65 år

Ink underlag	290 360 kr
./i. Sjukers.	98 400 kr
Förlust	191 960 kr avrundat 192 000 kr/år

Exempel tillämpning av barnschablonen

Inkomstunderlag beräknat utifrån "totalen"

Födelseår: 1992

Prövningsår i Trafikskadenämnden: 2015, (skl. är då 23 år)

Fastställelseår: 2014

Prövning från och med 2011-07-01 (19 år) detta då rätten till aktivitetsersättning tidigast kan bli aktuellt från och med juli det år den skadade fyller 19 år.

Statistik som avser inkomstunderlagen finns på Svensk Försäkrings hemsida från och med 2006 och framåt. Detta innebär att för tid före prövningstillfället, d v s förluten tid, kan förlusten beräknas år för år utifrån statistik för respektive år.

110701-111231 (19 år)

Inkomstunderlag: $19\,700 \times 12,2 = 240\,340$ kr

Garantiersättning: $42\,800 \times 2,1 = -89\,880$ kr

Förlust: 150 460 kr/år, för perioden 75 230 kr

2012 (20 år)

Inkomstunderlag: $20\,000 \times 12,2 = 244\,000$ kr

Garantiersättning: $44\,000 \times 2,1 = -92\,400$ kr

Förlust: 151 600 kr

2013 (21 år)

Inkomstunderlag: $22\,700 \times 12,2 = 276\,940$ kr

Garantiersättning: $44\,500 \times 2,15 = -95\,675$ kr

Förlust: 181 265 kr

2014-2016 (22-24 år)

Inkomstunderlag: $22\,100 \times 12,2 = 281\,820$ kr

Garantiersättning: $44\,400 \times 2,15 = -95\,460$ kr

Förlust: 186 360 kr (värdesäkras från och med 2015-01-01)

2017-2021 (25-29 år)

Inkomstunderlag: $25\,700 \times 12,2 = 313\,540$ kr

Garantiersättning: $44\,400 \times 2,3 = -102\,120$ kr

Förlust: 211 420 kr

2022-2026 (30-34 år)

Inkomstunderlag: $27\,800 \times 12,2 = 339\,160$ kr

Garantiersättning: $44\,400 \times 2,4 = -106\,560$ kr

Förlust: 232 600 kr

2027-2031 (35-39 år)

Inkomstunderlag: $29\,400 \times 12,2 = 358\,680$ kr

Garantiersättning: $44\,400 \times 2,4 = -106\,560$ kr

Förlust: 252 120 kr

2032-2036 (40-44 år)

Inkomstunderlag: $30\,000 \times 12,2 = 366\,000$ kr

Garantiersättning: $44\,400 \times 2,4 = -106\,560$ kr

Förlust: 259 440 kr

2037-2056 (45-64 år)

Inkomstunderlag: $30\,000 \times 12,2 = 366\,000$ kr

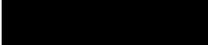
Garantiersättning: $44\,400 \times 2,4 = -106\,560$ kr

Förlust: 259 440 kr* beräknad utifrån medianlönen vid 45 års ålder

2057 (65 år och livsvarigt)

50 % av senast kända förlust, 259 440 kr = **129 720 kr**

Förluster för förfluten tid, 110801-131231, beräknas år för år. Förluster för dessa år samt förlusten för 2014 ersätts enligt kalkyl (75 230 + 151 600 + 181 265 + 186 360). Samtliga framräknade förluster för framtiden (markerade med fet text) värdesäkras från och med 150101 vilket innebär att förlusten, beroende på Finansinspektionens beslut, justeras från den 1:a januari varje år vilket innebär att beloppen ökar över tid.

2016-01-25,

Manuell beräkning "P-rätt som ej beaktats ovan"

2015: 30 år 27 000 kr x 12,2 = 329 400 kr

2020: 35 år 29 000 kr x 12,2 = 353 800 kr

2025: 40 år 30 000 kr x 12,2 = 366 000 kr

35 år:

- 353 800 kr – 329 400 kr = 24 400 kr/år
- 24 400 kr/år x 30 år = **732 000 kr**

40 år:

- 366 000 kr – 353 800 kr = 12 200 kr/år
- 12 200 kr/år x 25 år = **305 000 kr**

Tillkommande pensionsrätt:

- 732 000 kr + 305 000 kr = 1 037 000 kr
- 1 037 000 kr x 0,0106 = **10 992 kr**

Beräkning av förlust av tjänstepension

Skada nr

Fastställelseår AAAA

Namn

Inkomstbasbelopp
(basbelopp som används
vid beräkning)

Handläggare

3. Den skadade är inte berättigad till tjänstepension efter skadan men det kan antas att han eller hon som oskadad skulle ha varit det.

Förlusten beräknas till en viss procent av den pensionsmedförande lönen.

SAF-LO, ITP, PA, KAP-KL, PFA, AKAP-KL, KP

SAF-LO

Första år med inkomstförlust
Född år
Intjänande år (max 30)

omräknat

Som oskadad, pensionsmedförande lön

Arlig förlust av tjänstepension SAF-LO:

ITP, PA, KAP-KL, PFA, KP

Pensionsmedförande lön som oskadad

13 % upp till 7,5 ink.bb / förhöjt pbb	<input type="text" value="0"/>	13%	<input type="text" value="0"/>
68 % i interv. 7,5 - 20 ink.bb/förhöjt pbb	<input type="text" value="0"/>	68%	<input type="text" value="0"/>
35,5 % i interv. 20 - 30 ink.bb/förhöjt pbb	<input type="text" value="0"/>	35,5%	<input type="text" value="0"/>
summa:			<input type="text" value="0"/>

Arlig förlust av tjänstepension: ITP, PA, KAP-KL, PFA, KP

utskriftsdat: 2016-01-26

TN 2015-01-01

Garantinivåer vid aktivitets/sjukersättning**Prisbasbeloppet 2014: 44 400 kr**

Till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller år

Innan 21 år	2,10 pbb	93 240 kr
Mellan 21-23 år	2,15 pbb	95 460 kr
Mellan 23-25 år	2,20 pbb	97 680 kr
Mellan 25-27 år	2,25 pbb	99 900 kr
Mellan 27-29 år	2,30 pbb	102 120 kr
Mellan 29-30 år	2,35 pbb	104 340 kr
Fr o m 30 år	2,40 pbb	106 560 kr

Intervallet 19-24 år, snitt 2,15 pbb	95 460 kr
Intervallet 25-29 år, snitt 2,30 pbb	102 120 kr

Räkneexempel:

Beloppen är räknade i 2014 års värden.

19-24 år

Inkomstunderlag	274 500 kr
<u>./. Garantiersättning</u>	<u>95 460 kr</u>
Förlust	179 040 kr

25-29 år

Inkomstunderlag	313 540 kr
<u>./. Garantiersättning</u>	<u>102 120 kr</u>
Förlust	211 420 kr

30-34 år

Inkomstunderlag	339 160 kr
<u>./. Garantiersättning</u>	<u>106 560 kr</u>
Förlust	232 600 kr

35-39 år

Inkomstunderlag	358 690 kr
<u>./. Garantiersättning</u>	<u>106 560 kr</u>
Förlust	252 130 kr

40-44 år

Inkomstunderlag	366 000 kr
<u>./. Garantiersättning</u>	<u>106 560 kr</u>
Förlust	259 440 kr

45-64 år

Inkomstunderlag	361 120 kr
<u>./. Garantiersättning</u>	<u>106 560 kr</u>
Förlust	254 560 kr

Från 65 år

50 % av senast kända förlust: 127 280 kr

2014-06-02

Till

Trafikskadenämndens råd

Delrapport från arbetsgruppen för översyn av ersättningarna för inkomstförlust i barnskadefall

Arbetsgruppens uppdrag

Trafikskadenämnden har beslutat se över ersättningarna för inkomstförlust i barnskadefall.

Arbetsgruppen ska se över följande frågor, som har aktualiserats vid tillämpningen av barnschablonen.

1. Är användningen av barnschablonen förenlig med hur beräkningen av inkomstförlust vid personskada bör göras enligt 5 kap. 1 § skadeståndslagen?
2. I vilka fall ska barnschablonen användas och vilka ska förutsättningarna vara för att använda de olika medianlönerna?
3. Hur ska nämnden göra då ett visst inkomstunderlag redan har fastställts vid en prövning av nämnden före den 8 april 2010, dvs. före den tidpunkt då barnschablonen började tillämpas?
4. De åldersintervall som används idag är 19-20 år, 21-24 år, 25-29 år och 30 år. Hur bör karriäreffekter efter 30 år beaktas i barnskador?
5. Medför det förhållandet att det sista åldersintervallet idag är 30 år några negativa konsekvenser för frågan om förutsättningar för omprövning i de fall den skadade gör gällande att samordningsförmånerna understiger 90 procent av inkomstunderlaget?

Bakgrunden till frågorna är bl.a. att barnschablonens nuvarande utformning diskuterats, framför allt eftersom det är oklart när den ska användas och vilken av de olika medianlönerna som ska användas i ett ärende samt att modellen bara omfattar inkomstutvecklingen till 30 års ålder. Det har också visat sig råda viss osäkerhet om hur nämnden vid en förnyad prövning av ett ärende ska beakta ett inkomstunderlag som har fastställts enligt äldre praxis. Vidare har frågan om barnschablonen över huvud taget är förenlig med skadeståndslagens bestämmelser diskuterats.

Arbetsgruppens uppdrag är att göra en allmän översyn av trafikskadeersättningen för inkomstförlust i barnskadeärenden. Den ska behandla de frågor som redovisats ovan men är oförhindrad att ta upp även andra frågor som är specifika för barnskador.

I arbetsgruppen har ingått [REDACTED] samt [REDACTED].

Det fortsatta arbetet

Som underlag för ett svar på fråga 4 har arbetsgruppen inhämtat statistik över medianlönerna för heltidsarbetande 40-, 50- och 60-åringar. Sammanfattningsvis kan det konstateras att det av denna statistik framgår att löneskillnaderna mellan olika utbildningsgrupper, som ju är mycket små i de åldrar som schablonen omfattar, ökar med högre ålder. Inte oväntat framgår det också att den andel av befolkningen som har högre utbildning har ökat sedan mitten av 1900-talet och att andelen som har eftergymnasial utbildning alltså är lägre bland dagens 50- och 60-åringar. (se bilagor).

På grund av den nuvarande barnschablonens begränsningar och innehållet i lönestatistiken för 40- till 60-åringar har arbetsgruppen diskuterat om det finns anledning att överväga en mer ingripande förändring av barnschablonen. Det är uppenbart att redan frågan om att inleda ett sådant förändringsarbete kräver samverkan med andra berörda. Arbetsgruppen kommer att initiera en diskussion i frågan, i första hand med Personskadekommittén, och avser att återkomma till rådet med sitt förslag i denna del.

Fråga 1. Är barnskadeschablonen förenlig med skadeståndslagen?

Bakgrund

Innan skadeståndslagen reformerades 1975 bestämdes ofta ersättningen för inkomstförlust med utgångspunkt i den medicinska invaliditeten. Det var inte ovanligt att det som betecknades som ersättning för inkomstförlust också omfattade ideella skadeföljder och kostnader. Det gjordes ingen individuell bedömning av skadans faktiska inverkan på den skadades förvärvsförmåga utan ersättningen för inkomstförlust bestämdes mer schablonmässigt.

1975 års reform innebar att det gjordes en tydlig skillnad mellan olika ersättningsposter: kostnader, inkomstförlust samt fysiskt och psykiskt lidande. Ersättningen för inkomstförlust definierades i lagtexten och skulle motsvara skillnaden mellan den inkomst som den skadade skulle ha kunnat få om skadan inte hade inträffat och den inkomst som han har eller kan få efter olyckan, den s.k. differensmetoden. Ersättningen skulle ligga så nära den faktiska förlusten som möjligt. Skadeståndskommittén diskuterade bl.a. frågan om bedömningen av barns och ungdomars framtida inkomstförluster skulle kunna göras med utgångspunkt i föräldrarnas sociala och ekonomiska standard, men ansåg att ett sådant förfarande var mindre lämpligt (SOU 1973:51 s. 273).

I mitten av 1990-talet utredde Kommittén om ideell skada bl.a. frågan om skadestånd till barn för framtida inkomstförlust. Kommittén fann att ersättningen i sådana fall borde motsvara den verkliga förlust som kunde antas uppkomma och inte uppskattas efter t.ex. den skadelidandes medicinska invaliditetsgrad. Faktorer som kunde hänföras till den skadades sociala närmiljö, främst föräldrars och syskons yrkesinriktning, borde inte heller påverka bedömningen. Om det inte fanns några hållbara kriterier för bedömningen kunde det vara befogat att använda schabloner. Dessa schabloner kunde utgå från den genomsnittliga inkomsten för heltidsarbetande i Sverige (SOU 1995:33 s. 334 ff.).

Inför 2002 års ändringar i skadeståndslagen instämde regeringen i kommitténs bedömning att skadestånd för framtida inkomstförlust även när det gällde barn och ungdomar borde motsvara den verkliga förlust som kunde uppkomma samt att faktorer som hänfördes till den skadades sociala närmiljö inte

skulle få påverka bedömningen. Närmare principer för hur ersättningen skulle bestämmas överlämnades emellertid åt rättstillämpningen (prop 2000/01:68 s. 22 f.).

Den 5 november 2009 publicerade Personskadekommittén Cirkulär 4/09 med rekommendationer om ersättning för inkomstförlust i barnskadefall, den s.k. barnschablonen. Rekommendationerna innebär att inkomstunderlaget, såvitt inte omständigheterna med viss styrka talar i annan riktning, ska beräknas utifrån medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen.

Den 8 april 2010, cirkulärreferat 8-2010, tillämpade nämnden barnschablonen för första gången. Nämnden har därefter avgett ytterligare två cirkulärreferat, 3-2011 och 4-2011, där lönestatistik för personer med respektive utan eftergymnasiala studier har använts.

Stockholms tingsrätt har den 5 juni 2013, mål nr T 5644-12, prövat en ersättning för inkomstförlust som har fastställts enligt barnschablonen. Tingsrätten konstaterade att det i ett barnskadefall i princip skulle göras en individuell bedömning av barnets faktiska inkomstförlust. Vid den bedömningen skulle hänsyn tas till barnets individuella anlag och förutsättningar. Om det inte fanns tillräckligt underlag för en sådan bedömning var det befogat att tillämpa en schablon vid beräkningen av inkomstförlusten. Barnskadeschablonen, som försäkringsbolaget hade tillämpat i ärendet, var en rimlig utgångspunkt i det aktuella fallet eftersom det saknades hållbara kriterier för en individuell bedömning. Svea hovrätt fastställde tingsrättens dom den 23 december 2013, T6553-13. Högsta domstolen vägrade prövningstillstånd.

Arbetsgruppens bedömning

Frågan är om en ersättning för inkomstförlust som vilar på en så schablonmässig bestämning av inkomstunderlaget som barnschablonen innebär kan anses motsvara definitionen i 5 kap. 1 § andra stycket skadeståndslagen.

Arbetsgruppen konstaterar att inkomstunderlaget i de allra flesta skadefall måste uppskattas efter något slags antagande om en genomsnittlig inkomstutveckling. Det förutsätts t.ex. normalt att den skadade skulle ha fortsatt arbeta i samma yrke eller i samma bransch, att han eller hon skulle ha fått ett visst planerat arbete och behållit det, att inkomsterna skulle utvecklas som arbetskamraternas och -vanligen - att inga längre sjukfall eller perioder av arbetslöshet skulle ha inträffat. Sådana antaganden är uppenbarligen verklighetsfrämjande, särskilt för kategorier som t.ex. unga personer eller egenföretagare, men godtas regelmässigt i brist på alternativ.

Barnschablonen skiljer sig från sådana genomsnittsbedömningar genom att den inte ansluter till något antagande om en arbetsplats, ett yrke eller en bransch. I likhet med andra genomsnittsbedömningar bygger den emellertid på faktiska inkomster och inte på någon skönsmässigt bestämd klumpsumma som läggs till den faktiska inkomsten. Den skadade kan jämföra det valda inkomstunderlaget med ett som avser en kategori med högre eller lägre utbildning. Den skadade kan också år för år kontrollera att den utbetalade ersättningen svarar mot de aktuella medianlönerna.

Till detta kommer att barnschablonen motsvarar det slag av schablonmässig beräkning som har rekommenderats i skadeståndslagens förarbeten när det gäller ersättning för inkomstförlust i barnskadefall. Ett inkomstunderlag som har bestämts enligt barnschablonen har också godtagits av domstolarna.

Mot den angivna bakgrunden anser arbetsgruppen att ett inkomstunderlag som vilar på barnschablonen får anses motsvara definitionen i 5 kap. 1 § andra stycket skadeståndslagen och att det alltså är förenligt med den föreskrivna differensmetoden.

Fråga 2. I vilka fall ska barnschablonen användas och vilka ska förutsättningarna vara för att använda de olika medianlönerna?

Bakgrund

Det framgår av förarbetena till 5 kap. 1 § skadeståndslagen att ersättningen för inkomstförlust så nära som möjligt bör motsvara den verkliga inkomstförlust som kan tänkas uppkomma.

Det är den skadade som har bevisbördan för att det föreligger en inkomstförlust, dvs. att han eller hon skulle ha haft en högre inkomst som oskadad. Det krävs emellertid inte full bevisning i denna del utan det är tillräckligt att den skadelidande gör sannolikt att han eller hon skulle ha haft ett visst arbete eller en viss inkomst om trafikolyckan inte skulle ha inträffat. I barnskadefall, där det normalt inte finns någon tidigare yrkesverksamhet, ska bedömningen i första hand utgå från barnets individuella anlag och förutsättningar. Om det saknas tillräckligt underlag för en sådan bedömning får en schablonmässig beräkning av inkomsten som oskadad göras.

Arbetsgruppens bedömning

Det ligger i sakens natur att det i fall där barn eller mycket unga personer har skadat sig är svårt att överblicka hur arbets- och inkomstsituationen som oskadad skulle ha sett ut, särskilt om barnet har fått skador som medfört en omfattande och bestående arbetsoförmåga. Att ett barn har uttalat intresse för en viss yrkesinriktning kan ibland tas till intäkt för att en sådan yrkeskarriär är mer trolig än andra, men kan normalt inte utan annat stöd medföra att den når upp till beviskravet sannolik. Om någon har skadats innan hon eller han uppnått sådan ålder att ett aktivt val av gymnasieutbildning har gjorts måste inkomstunderlaget normalt beräknas schablonmässigt, förutsatt att vad som hänt efter trafikolyckan inte kan ge någon ledning i frågan.

För barn som börjat gymnasiet när de skadas bör valet av studier kunna tillmätas viss betydelse vid bedömningen av inkomsten som oskadad. Praktiska studier inriktade mot ett visst yrke bör ofta kunna anses tala för att barnet som oskadat sannolikt skulle ha arbetat i detta yrke. Mer teoretiskt inriktade studier lämnar generellt sett mindre ledning i fråga om framtida yrkesval.

Om den s.k. barnschablonen bedöms lämplig att använda vid beräkningen av inkomstunderlaget bör som huvudregel medianlönen för hela den heltidsarbetande befolkningen, den s.k. totalen, användas. Medianlönen för personer med högst gymnasieutbildning bör användas med viss försiktighet och medianlönen för personer med eftergymnasial utbildning bör bara användas i undantagsfall. Medianlönen för den del av befolkningen som har högst gymnasieutbildning kan t.ex. komma i fråga när den skadade uttryckligen sagt att hon eller han som oskadad inte skulle ha studerat vidare efter gymnasiet. Medianlönen för personer med eftergymnasiala studier kan användas t.ex. när den skadade genom sin studieinriktning och sina studieresultat har gjort sannolikt att hon eller han som oskadad skulle ha studerat vidare efter gymnasiet men det inte går att avgöra vilken utbildning eller yrke som skulle ha valts.

Sammanfattningsvis måste alltså en individuell prövning göras i varje ärende. De omständigheter som vanligen bör beaktas vid den prövningen är barnets eller den unges ålder vid olyckstillfället, studieinriktning och studieresultat före trafikolyckan samt studier och arbete efter denna. Barnschablonen ska tillämpas när det saknas förutsättningar för att bedöma ett visst yrke eller inkomst som sannolikt. Andra schablonvärden än det som avser hela befolkningen bör bara användas i de fall när det finns särskild anledning att hänföra den unge till någon av de grupper som den statistiken avser. Det är enligt arbetsgruppens mening inte lämpligt att föreslå mer detaljerade kriterier än så för när barnschablonen bör användas eller när den ena eller andra medianlönen är att föredra.

Fråga 3. Ny prövning i ärenden där inkomstunderlaget har bestämts enligt äldre praxis

Bakgrund

Nämnden tillämpar i många sammanhang den principen att en bedömning som gjorts vid ett tidigare sammanträde - t.ex. om sambandet mellan en trafikolycka och den skadades arbetsförmåga - ska stå fast under ärendets fortsatta reglering liksom vid senare nämndprövningar. Undantag kan göras om det visas att den tidigare bedömningen vilar på felaktiga föreställningar om faktiska förhållanden, t.ex. därför att omständigheter som har betydelse för prövningen inte varit kända för nämnden. Det är ett förhållningssätt som främjar ordning och förutsebarhet och som inte uppmuntrar parterna att onödigtvis söka ny prövning i nämnden i hopp om att en ny nämndsammansättning ska vara mer välvilligt inställd.

Det sagda hindrar inte att det finns anledning att för olika slag av ärenden och problemområden kontinuerligt pröva om tidigare beslut generellt vilar på felaktiga förutsättningar eller om det finns fall där andra intressen väger tyngre än de ovan nämnda och där nämnden har anledning att korrigera ett tidigare ställningstagande. Det kan också vara så att vi bör finna former för att skapa tydligare regler och bättre förutsättningar för sådana överväganden. Det ankommer emellertid inte på denna arbetsgrupp att göra någon allmän genomgång av de situationer där en ändrad bedömning är eller bör vara möjlig.

I barnskadeärenden finns det dock en återkommande - om än inte vanlig - situation som aktualiserar frågan om en ny bedömning och där ledamöterna inte har varit eniga om hanteringen. Det är ärenden där inkomstunderlaget i enlighet med nämndens tidigare praxis har bestämts med utgångspunkt i den utbildning och sysselsättning som det skadade barnets föräldrar och syskon har, den metod som av kritikerna har kallats socialgruppsmodellen.

Sedan år 2010 (cirkulärreferat 8-2010) har nämnden istället för den ovan nämnda bedömningsgrunden i barnskadeärenden gjort en schablonmässig beräkning av inkomstunderlaget enligt den tabell som Personskadekommittén fastställde den 5 november 2009 och uppdaterar årligen (Personskadekommitténs cirkulär 4/09). Tabellen utgår från medianinkomsten för hela den heltidsarbetande delen av befolkningen i åldrarna upp till 30 år och den redovisar också medianinkomsterna för de delar av befolkningen som har respektive saknar eftergymnasial utbildning.

I förarbeten till skadeståndslagen har det sedan länge rekommenderats att en schablon på grundval av genomsnittsinkomsten i befolkningen används för att bestämma inkomstunderlaget i barnskadeären-

den där det saknas underlag för att bestämma ett visst yrke eller inkomst som sannolikt (se ovan). Ett inkomstunderlag som har bestämts enligt Personskadekommitténs schablon har godtagits av domstolarna i ett mål som gällde en pojke som var nio år när trafikolyckan inträffade (Svea hovrätt den 23 december 2013, mål nr T6553-13).

Arbetsgruppens bedömning

Eftersom skaderegleringen i barnskadeärenden ofta pågår under en längre tid förekommer det att ett ärende där inkomstunderlaget bestämts enligt gammal praxis återkommer till nämnden för bestämmande av inkomstförlusten under en ny period eller för prövning i någon annan del. Frågan är om nämnden i fall som återkommer till nämnden och där skaderegleringen inte har avslutats bör kunna ändra uppskattningen av inkomstunderlaget och tillämpa barnschablonen.

Ett avsteg från principen att stå fast vid ett tidigare ställningstagande kan i dessa ärenden motiveras med att det här inte är fråga om att olika ledamöter och nämndsammansättningar kan göra skilda bedömningar av vad som är skäligt eller sannolikt i ett visst fall. I de aktuella barnskadeärendena beror det ändrade beräkningssättet istället på att vi numera gör den generella bedömningen att det inte är möjligt att utifrån vad som är känt om ett enskilt barns föräldrar och syskon dra tillräckligt säkra slutsatser om samma barns framtida inkomster. Det är alltså fråga en situation där den statistiska och sociologiska kunskapen om hur olika faktorer inverkar på individens val av utbildning och framtida yrke har utvecklats och ändrat vår uppfattning om verkligheten.

Ambitionen att göra individuella bedömningar av det framtida inkomstunderlaget även i fall där barnets egna förutsättningar och prestationer är otillräckliga för en sådan prövning har medfört att nämnden i äldre ärenden har stannat på såväl lägre som högre nivåer än de som följer av barnschablonen. Hänsynen till den skadades trygghet och behov av förutsebarhet talar naturligtvis med betydande styrka för att nämnden bör undvika att sänka ett inkomstunderlag som har fastställts utan särskilda reservationer. Några sådana hänsyn aktualiseras däremot inte när det gäller ärenden där inkomstunderlaget med ledning av någon förälders yrke har lagts på en lägre nivå än barnschablonen. Enligt arbetsgruppens mening bör därför inkomstunderlaget i de senare fallen anpassas upp/höjas till barnschablonens nivå.

En anpassning till barnschablonens nivå i dessa fall har inte bara den fördelen att det leder till en materiellt riktigare ersättning än om nämnden låter ett äldre beslut bestå trots att det har fattats på grunder som nämnden inte längre accepterar. Det är också uppenbart att en ny prövning och en ändring i enlighet med nämndens nuvarande praxis är lättare att förklara än om nämnden står fast vid det tidigare beslutet utan bättre motivering än att "lagt kort ligger". En sådan ordning kommer att underlätta kontakterna inte bara med den enskilde utan i förekommande fall också med medier, intresseorganisationer och andra. Arbetsgruppen konstaterar att det så sent som i våras lades en motion i riksdagen som riktade skarp kritik mot nämndens äldre praxis. Motionären hade uppenbarligen inte uppmärksammat att nämnden numera har övergått till ett schablonmässigt beräknat inkomstunderlag. Det kan emellertid förutsättas att det skulle uppfattas som lika stötande att gammal praxis, trots en förändrad verklighetsuppfattning, fick vara fortsatt bestämmande vid senare prövning.

En ersättning som har bestämts till en för låg nivå på grund av ett underlag som numera bedöms som undermåligt kan också föranleda onödiga ärenden och domstolsprocesser som syftar till att uppnå en

ersättningsnivå som åtminstone är i nivå med nämnden nuvarande praxis. Även en schablonmässig bestämd ersättning torde, som utvecklas nedan, kunna omprövas om medianinkomsten stiger mer än summan av livräntan och samordningsförmånerna. Men risken för onödiga processer torde minska om inkomstunderlaget redan efter ny prövning i nämnden justeras till en nivå som är så korrekt som möjligt.

Arbetsgruppens förslag

I ärenden som under pågående skadereglering återkommer till nämnden, och där den tidigare prövningen vilar på ett underlag som vi numera underkänner och har lett till en jämfört med dagens praxis för låg ersättning för inkomstförlust, bör nämnden alltså göra en ny prövning med utgångspunkt i barnschablonen. En sådan förnyad prövning bör göras oberoende av om den skadade begär ändring i ersättningsfrågan. Det bör däremot inte bli aktuellt att sänka en ersättning som nämnden fastställt, även om den för höga ersättningen vilar på oriktig grund (jfr HD:s motivering i NJA 2009 s. 104). Enligt arbetsgruppens mening bör det - huvudsakligen av praktiska skäl - inte heller komma i fråga att ändra ett tidigare beslut med retroaktiv verkan.

Fråga 4. En önskad effekt av 30-årsgränsen och uppdelningen i utbildningsgrupper

Bakgrund

Arbetsgruppen har, som framgår av det inledande avsnittet, för avsikt att i samarbete med andra berörda, fortsätta arbetet med barnschablonens utformning. I det förberedande arbetet har gruppen emellertid uppmärksammat att nämndens praxis i vissa fall - där inkomstförlusten har bestämts utifrån ett antagande om att den skadade skulle ha genomgått eftergymnasial utbildning - får oönskade konsekvenser.

Barnschablonen förutsätter att ersättning för inkomstförlust ska utgå från augusti det år den skadelidande fyller 19 år. Den 24 februari 2011 tillämpade Trafikskadenämnden för första gången barnschablonens medianlön för personer med eftergymnasial utbildning (Cirkulärreferat 3-2011). Nämnden utgick i detta ärende från antagandet att den skadade skulle ha studerat tre år på högskola och förordade därför ersättning för inkomstförlust från och med den 1 augusti det år som den skadade fyllde 22 år. En motsvarande praxis tillämpar nämnden också i ärenden som inte gäller barnskador.

Den nämndpraxis i barnskadefall som har utvecklats därefter innebär att nämnden i ärenden där statistiken för personer med eftergymnasial utbildning används utgår från ett antagande om tre års högskolestudier. Till skillnad från vad som gäller för de lägre utbildningsgrupperna utgår normalt ingen ersättning för inkomstförlust för de tre första åren efter en tänkt gymnasieutbildning. Vissa undantag kan förekomma, t.ex. för uteblivna ferieinkomster.

Arbetsgruppens bedömning

Ett problem med nämndens praxis i barnskadeärenden där barnet hänförs till den grupp som skulle ha genomgått eftergymnasial utbildning är att förlusten av tre års ersättning för inkomstförlust inte kompenseras av löneskillnaderna mellan utbildningskategorierna, eftersom dessa löneskillnader är mycket små upp till 30 års ålder.

Som ett exempel kan nämnas att den som har hel aktivitetsersättning har rätt till ersättning för inkomstförlust enligt barnschablonen/totalen från 19 till 22 års ålder med nästan 498 000 kr för dessa år. För den som har hänförs till gruppen som skulle ha genomgått eftergymnasiala studier anses ingen inkomstförlust ha uppkommit under dessa år och följaktligen utgår inte heller någon ersättning. Under de nio åren mellan 22 och 31 års ålder har gruppen med eftergymnasiala studier en medianinkomst enligt tabellen som sammanlagt överstiger totalengruppens med ca 70 000 kr. Det medför att den som har hänförs till totalen får ersättning för inkomstförlust med 2 152 046 kr fram till 31 års ålder, medan den som ansetts tillhöra den till synes mer fördelaktiga utbildningskategorin bara får ersättning med 1 722 283 kr för samma tid. Skillnaden i ersättning är 429 763 kr. (Exemplet utgår, liksom tabellen i bilaga 2, från 2012 års siffror.)

Den schablonmässiga beräkningen av inkomsten som oskadad, som inte beaktar karriäreffekter efter 30 års ålder - när sådana effekter normalt brukar uppträda -, blir också bestämmande för tiden fram till pensionen. Det kommer i dessa fall att dröja många år innan inkomstskillnaden kompenserar den skadade för den förlorade ersättningen under de tre första tre åren.

Arbetsgruppens förslag

Mot den angivna bakgrunden föreslår arbetsgruppen att ersättning för inkomstförlust tills vidare och så länge den nuvarande tabellen används ska utgå från augusti det år den skadade fyller 19 år i samtliga barnschablonfall, alltså även om det kan antas att den skadade skulle ha fortsatt studera efter gymnasiet om trafikolyckan inte skulle ha inträffat.

Fråga 5. Förutsättningar för omprövning enligt 5 kap. 5 § skadeståndslagen av ersättning som har bestämts enligt barnschablonen

Bakgrund

Enligt sina direktiv ska arbetsgruppen pröva om det förhållandet att det sista åldersintervallet enligt barnschablonen är 30 år medför några negativa konsekvenser i fråga om förutsättningarna för omprövning enligt 5 kap. 5 § SkL.

Frågan om en ersättning för inkomstförlust som har fastställts enligt barnschablonen över huvud taget kan omprövas till följd av förändringar i för den heltidsarbetande befolkningen har inte prövats i domstol och inte heller av nämnden.

Enligt 5 kap. 5 § SKL kan en ersättning omprövas om förhållanden som enligt bestämmelserna i samma kapitel) låg till grund för ersättningen har ändrats väsentligt. HD har i NJA 2008 s. 1217 I fastställt dels att en väsentlig förändring får anses ha uppkommit/inträffat när ersättningen understiger inkomstunderlaget med tio procent, dels att även normala löneökningar och förändringar i penningvärdet ska beaktas när inkomstunderlaget bestäms.

Arbetsgruppens bedömning

Arbetsgruppen konstaterar att inkomstunderlagen i de flesta trafikskadeärenden måste bestämmas med utgångspunkt i olika genomsnittstal, som vad den skadades arbetsgivare har upplyst om löneutvecklingen för andra med samma arbetsuppgifter eller vad en facklig organisation har uppgett om

inkomstutvecklingen i branschen. Ersättningarna utgår också från generella antaganden om hur den försäkrades arbetsliv skulle ha sett ut om trafikolyckan inte hade inträffat, som att han eller hon skulle ha stannat kvar i samma arbete och normalt inte heller skulle ha blivit sjuk eller arbetslös samt ha gått i pension vid 65 års ålder. Även ersättningar till personer som skadats i vuxen ålder måste alltså av självklara skäl bygga på ytterst schablonmässiga antaganden om hur framtiden som oskadad skulle ha tett sig.

En ersättning enligt barnschablonen skiljer sig emellertid från ersättningen i ett normalt vuxen-ärende genom att den bygger på en genomsnittsinkomst som inte är knuten till något specifikt arbete eller yrke. Schablonen används när det inte med hänsyn till t.ex. den unges utbildning före olyckan eller yrkesval efter denna framstår som sannolikt att han eller hon eller hon som oskadad skulle ha haft ett visst arbete. Medianinkomsten för den heltidsarbetande befolkningen har i dessa fall befunnits vara det närmaste en sannolik framtida inkomst man kan komma.

Om ersättningen - som nu - bestäms utan hänsyn till inkomstutvecklingen efter trettio års ålder ökar givetvis risken för att ett stort antal skadefall/ersättningar måste omprövas och även för att ett betydande antal skadelidande med tiden får en för låg ersättning.

Mot den angivna bakgrunden gör arbetsgruppen bedömningen att förändringar över tid i de olika utbildningskategoriernas medianinkomster ska beaktas i inkomstunderlaget när frågan om rätt till omprövning enligt 5 kap. 5 § SkL prövas. Det innebär t.ex att den som har fått ersättning utifrån ett antagande att han eller hon skulle ha genomgått eftergymnasial utbildning kan ha rätt till omprövning den dag som medianinkomsten för motsvarande kategori överstiger summan av livräntan och samordningsförmånerna med mer än tio procent.

För arbetsgruppen

██████████

████████████████████

Delrapport 2 från arbetsgruppen för översyn av ersättningarna för inkomstförlust i barnskadefall

1. Inledning

Arbetsgruppen har avgett en första rapport till rådsmötet den 9 juni 2014. Därefter har arbetsgruppens sammansättning ändrats genom att [REDACTED] har lämnat arbetsgruppen och ersatts av [REDACTED]. Under hösten 2014 har arbetsgruppen hittills haft fem sammanträden.

I sin förra rapport till rådsmötet redogjorde arbetsgruppen för sin avsikt att fortsätta arbetet med utformningen av barnschablonen i samarbete med andra berörda. Arbetsgruppen har inledningsvis vänt sig till Personskadekommittén inom Svensk Försäkring (PSK) för att etablera en diskussion om hur barnschablonen kan utvecklas vidare.

Gruppen har vidare informerat sig om hur större försäkringsgivare och nämnder inom försäkringsväsendet behandlar barnskadeärenden.

I denna delrapport redovisar arbetsgruppen översiktligt vad den har inhämtat. Arbetsgruppen lämnar förslag om inkomstunderlag för 2006 och 2007 i fall där barnschablonen är tillämplig. Den lämnar också förslag i en fråga om ersättning för förlust av skolår och för försenat utträde i arbetslivet i sådana fall.

2. Antalet barnskadeärenden är begränsat

Trafikskadenämnden för ingen statistik över antalet barnskadeärenden och att i efterhand ta fram de ärenden som avser barnskador kräver en inte obetydlig arbetsinsats.

Arbetsgruppen har frågat de stora försäkringsbolagen om antalet nyanmälda trafikskadefall som avser barn. Trygg Hansa har uppgett att bolaget under åren 2008–2013 fick in 11, 7, 3, 4, 3 resp. 1 anmälningar om barn som skadats i trafiken. Folksam fick under samma år in 1, 3, 4, 1, 4 resp. 6 sådana ärenden.¹ Hittills under 2014 har Trygg Hansa fått in ett ärende men Folksam har inte fått in något. Av de svar som har kommit in hittills förefaller alltså antalet

---

¹ Till dessa kommer sex ärenden där uppgift om inkomstår saknas, men som har kommit in under 2000-talet

invaliditetsbarnskador i trafiken vara litet och dessutom möjligen minska över tid.

Uppgifterna avser ärenden där barnschablonen kan komma att tillämpas. I många fall kan emellertid invaliditetsgraden inte fastställas förrän barnet blir äldre. Eftersom regleringen av ett barnskadeärende i många fall pågår under lång tid ger statistiken över tillkommande ärenden inte någon alldeles rättvisande bild av hur mycket arbete dessa ärenden genererar.

Behovet av en schablon i barnskadefallen beror inte på antalet ärenden utan på att det inte går att fastställa ett inkomstunderlag på annat sätt. För att detta inkomstunderlag ska kunna anses skäligt måste schablonen ta hänsyn till alla relevanta omständigheter.

3. Hur behandlas barnskador utanför trafikförsäkringen?

3.1 Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) och andra bolag som har patientförsäkringar

Alla som bedriver hälso- och sjukvård måste ha en vårdförsäkring för patientskador. Landstinget och vårdgivare som har vårdavtal med landstinget är försäkrade i LÖF. Övriga vårdgivare har egna försäkringar i de bolag de har valt.

LÖF reglerar alltså ärenden om ersättning ur patientförsäkringen. En förutsättning för sådan ersättning är att skadan hade kunnat undvikas. När det gäller diagnoskador omfattar prövningen frågan om iakttagbara symtom har tolkats korrekt. LÖF får in ca 14 600 anmälningar om året.

En patient som är missnöjd med försäkringsbolagets bedömning kan begära prövning i Patientskadenämnden, vilket inträffar i ca tio procent av fallen. Patientskadenämnden har ingen obligatorisk prövning utan prövar ett ärende bara om patienten begär det. Nämnden yttranden är rådgivande.

LÖF har omkring 300 pågående barnskador. De flesta rör barn som har skadats i samband med förlossning eller neonatalvård.

För barnskador använder LÖF en schablonmässig beräkning av inkomsten som oskadad. Schablonen bygger på Statistiska centralbyråns (SCB) statistik över den aritmetiska medelinkomsten för den heltidsarbetande befolkningen i Sverige. Åldersintervallen är 19-24 år, 25-34 år, 35-44 år och 45-64 år. Från 65 år betalas ersättning för pensionsförlust med hälften av den beräknade inkomstförlusten för en 64-åring.

För 2014 är de årliga inkomstunderlagen enligt denna schablon följande.

19-24 år	284 800 kr
25-34 år	344 600 kr
35-44 år	401 800 kr
45-64 år	412 000 kr

Ersättning utgår från och med juli det år den skadade fyller 19 år. Eftersom schablonen bygger på medelinkomster för åldersgrupper upp till 65 år beaktas karriäreffekter bättre än enligt PSK:s och Trafikskadenämndens schabloner. Enligt SCB:s statistik är medelinkomsten lägre i de åldersgrupper som nu är över 55 år. LÖF:s schablon bortser från detta och beaktar alltså karriäreffekter även på detta sätt.

För personer som lever på en institution eller under liknande förhållanden avräknas ett schablonbelopp för inbesparade levnadskostnader. I åldrarna 19-24 år avräknas ett prisbasbelopp, i åldrarna 25-34 år ett och ett halvt prisbasbelopp och för åldrarna 35-64 år två prisbasbelopp per år. För personer som lever i egen bostad görs ingen avräkning. Skulle en skadad lämna institutionslivet sedan avräkning har gjorts görs en ny beräkning.

Om en skada har orsakats av vållande finns inget tak för ersättningen. I övriga fall gäller att den totala kostnaden för en skada inte får överstiga 200 prisbasbelopp. Ersättningen kvoterar så att den räcker hela livet.

Ersättning utöver taket kan beviljas ex gratia, vilket är vanligt när det gäller svårt skadade barn. Då fastställs emellertid inkomstunderlaget till en nivå som motsvarar skälig levnadsstandard. För 2014 uppgår inkomstunderlaget i sådana fall till 231 000 kr. I sådana fall görs ingen avräkning för inbesparade levnadskostnader.

LÖF har använt schablonersättning i barnskador åtminstone sedan 2003. Schablonen används bara i de fall där man inte vet vad barnet skulle ha haft för inkomst som oskadad. I andra fall används samma bedömningsprinciper som i Trafikskadenämnden.

De privata vårdgivare som inte har vårdavtal med landstinget är försäkrade i andra försäkringsbolag än LÖF. Dessa försäkringsbolag använder samma barnschablon som Trafikskadenämnden. Om en vårdgivare saknar försäkring

prövas ersättningsfrågan av Patientförsäkringsföreningen, som också använder Trafikskadenämndens schablonbelopp.

3.2 Försäkringsnämnder

Patientskadenämnden

Patientskadenämnden har mycket få barnskadeärenden. Det kan till en del bero på att nämnden bara prövar ärenden där parterna är oense och alltså inte har någon obligatorisk prövning. Patientskadelagen innehåller inga bestämmelser om rätt till ombud och de bolag som har patientförsäkringar ersätter normalt inte sådana kostnader.

Läkemedelsnämnden

Läkemedelsnämnden har normalt inte särskilt många barnskador där frågor om ersättning för inkomstförlust aktualiseras. Nu föreligger dock ett antal ärenden som gäller barn som insjuknat i narkolepsi efter vaccinering mot svininfluensa. Om några år kommer frågan om ersättning för inkomstförlust att behöva prövas i dessa fall.

Ansvarsförsäkringens personskadenämnd

Inte heller i Ansvarsförsäkringens personskadenämnd är barnskador vanliga. När sådana förekommer följer nämnden de riktlinjer som TSN har tagit fram för ersättning för inkomstförlust i sådana fall.

4. Schablonmässig beräkning av inkomstförlust i barnskadefall

4.1 Inkomstunderlag för 2006 och 2007

Vid beräkningen av inkomstunderlaget i barnschablonfallen utgår nämnden från SCB:s statistik över den heltidsarbetande befolkningens medianinkomster. Försäkringsförbundet har till grund för sin barnschablon inhämtat sådan statistik för åren från och med 2008. Frågan är hur inkomstunderlagen för tidigare år ska fastställas.

Hittills har nämnden, under återopande av framför allt praktiska skäl, räknat ner 2008 års medianinkomst med de tre procent som i nämndens tidigare praxis användes för uppräknning mellan åren när faktiska uppgifter saknades.

Det finns emellertid uppgifter från SCB även om medianinkomsten för 2006 och 2007, se t.ex. Svensk Försäkrings hemsida. Arbetsgruppen föreslår att

denna statistik, som inhämtades under arbetet med barnschablonen, ska användas för att fastställa inkomstunderlag för dessa två år. En sådan modell ger ett korrektare inkomstunderlag och är något fördelaktigare för den skadade än att räkna ner 2008 års medianinkomst med tre procent. När det gäller inkomstunderlagen före 2006 bör dessa beräknas genom att medianinkomsten för 2006 räknas ner med tre procent per år inom respektive åldersintervall.

4.2 Övriga uppräkningsfrågor m.m. i barnschablonen

Frågan om hur en schablonmodell för att beräkna inkomstförluster vid barnskador ska vara utformad bör i sin helhet bli föremål för diskussioner med berörda företag och andra institutioner. I ett sådant omtag bör också frågor om åldersintervall och uppräkningsfrågor diskuteras.

5. Förlust av skolår och/eller försenat inträde i arbetslivet?

5.1 Trafikskadenämndens hantering

När barn och ungdomar skadas i en trafikolycka kan det medföra att den skadade försenas i sin utbildning. Trafikskadenämnden har förordat olika slag av kompensation för denna förlängning av skoltiden. I vissa fall har ersättning utgått för förlust av skolår, i andra fall för försenat utträde i arbetslivet. Vilket slag av ersättning som har valts har främst berott på hur lång tid som återstod av utbildningen vid olyckstillfället. I enstaka fall har ersättning betalats enligt båda ersättningsgrunderna i samma ärende.

Ersättningen för förlust av skolår är en skattefri och schablonmässig kostnadsersättning som för närvarande uppgår till 50 000 kr per skolår. Den ska täcka de kostnader för föräldrarna som uppstår för att studietiden förlängs. Denna ersättningsform har använts om den skadade gick i grundskolan vid skadetillfället, eftersom det i dessa fall inte har ansetts möjligt att bedöma en framtida inkomstförlust eller andra förhållanden som ligger långt fram i tiden. Ersättning för förlust av skolår har emellertid använts även vid försening av sådana gymnasiestudier som inte är direkt yrkesinriktade. Nämnden har i den delen tidigare funnit att studier på gymnasiets naturvetenskapliga linje inte är en klart yrkesinriktad utbildning (se referat 5/1986). En person som måste gå om första terminen på den linjen har därför fått ersättning för förlust av skolår.

Ersättningen för försenat utträde i arbetslivet är skattepliktig och ska kompensera för den inkomstförlust som de försenade studierna orsakar genom att den skadade får arbete och inkomst senare än om trafikolyckan inte hade inträffat. Ersättningen för ett års förlust av inkomst uppgår så gott som

undantagslöst till högre belopp än ersättningen för ett förlorat skolår. Ersättning för en sådan inkomstförlust förutsätter i Trafikskadenämndens nuvarande praxis att den unge gick en klart yrkesinriktad utbildning vid tiden för trafikolyckan. Nämnden har t.ex. funnit att avbrott i studierna på verkstadsteknisk linje ska kompenseras på detta sätt om omständigheterna gör det sannolikt att den unge som oskadad skulle ha slutfört sina studier och börjat förvärvsarbete i normal tid. Annars bör ersättningen avse förlust av skolår (se referat 4/1981).

5.2 Arbetsgruppens överväganden

Arbetsgruppen redovisar först sina överväganden om vad som bör gälla i dessa delar i de ärenden där barnschablonen ska användas. Hur reglerna bör tillämpas i övriga fall bör göras till föremål för ytterligare överväganden.

Barnschablonärenden

I de ärenden där barnschablonen är tillämplig har den skadade i regel blivit helt eller delvis arbetsoförmögen på grund av trafikskadan. Det är alltså inte bara fråga om en begränsad försening av studierna. Schablonen förutsätter att det inte går att avgöra vad den skadade skulle ha arbetat med som oskadad. Den utgår också från att den unge som oskadad skulle ha gått i skolan till det år då han fyllde 19 år och därefter börjat arbeta eller, i vissa fall, inlett eftergymnasial utbildning. Ersättning för inkomstförlust utgår därför i normalfallet från augusti månad det år den unge fyller 19 år. Detsamma gäller för närvarande av rimlighetsskäl även i de fall då det antas att den unge skulle ha fortsatt med eftergymnasiala studier.

Arbetsgruppens förslag

Eftersom barnschablonen utgår från att den unge som oskadad skulle ha blivit färdig med sina studier på normal tid och ersättning för inkomstförlust utgår för tiden därefter uppkommer i dessa fall varken kostnader för extra skolår eller inkomstförlust på grund av sent utträde i arbetslivet. I ärenden där barnschablonen ska tillämpas ska därför inga ersättningar av dessa slag utgå.

Övriga fall

I andra ärenden är situationen i fråga om förlust av skolår oftast densamma som i barnschablonfallen. Det förutsätts att den unge som oskadad skulle ha gått i skolan till det år då han fyller 19 år. Under den tiden kan inte någon extra kostnad anses uppkomma för att den unge går i skolan.

Om utbildningen fortsätter efter den normala skoltiden på grund av skadan och den skadade därför inte kan börja arbeta förrän senare än han skulle ha gjort

som oskadad – eller inte alls – uppkommer vanligen en inkomstförlust. En sådan inkomstförlust kan i princip inte kompenseras med en kostnadsersättning.

Det kan alltså ifrågasättas om inte samma skäl som i barnschablonfallen – att någon extra kostnad inte kan anses uppkomma under den normala skoltiden – talar för att ersättning för förlust av skolår inte heller ska utgå i övriga fall.

Det kan emellertid i många fall råda osäkerhet om bl.a. den unges framtida arbete och inkomster och föräldrarnas försörjningsplikt när den grundläggande utbildningen fortsätter efter den normala skoltiden. Både de enskilda och försäkringsbolagen kan också ha ett intresse av att det finns en schablonersättning av något slag för de fall där skoltiden förlängs. På så sätt skulle i vissa fall försäkringsärendet kunna avslutas utan att man behövde vänta till dess den skadade uppnått vuxen ålder. Mot den bakgrunden anser arbetsgruppen att frågan om förlust av skolår och försenat inträde i arbetslivet i fall där barnschablonen inte är tillämplig bör utredas vidare.

Stockholm den 3 november 2014

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

Stockholm den 6 september 2016

Till Trafikskadenämndens råd

PM angående frågan om hur ersättning för tjänstepensionsförlust med anledning av tidsbegränsad inkomstförlust bör beräknas

Uppdrag

Arbetsgruppens uppdrag är att presentera en beräkningsmodell för sådana fall. Beträffande tjänstepensionsförluster med anledning av varaktig inkomstförlust skall nu tillämpad beräkningsmodell fortsatt användas.

Följande personer har ingått i arbetsgruppen:

Det har kunnat konstateras att det saknas en vedertagen generell beräkningsmodell för tjänstepensionsförlust med anledning av tidsbegränsad inkomstförlust.

Vid sjukskrivning betalar arbetsgivaren tjänstepensionsgrundande sjuklön under de första 14 sjukskrivningsdagarna. Fr.o.m. den 15:e sjukskrivningsdagen betalar försäkringskassan sjukpenning som inte är tjänstepensionsgrundande. I typfallet börjar från denna tidpunkt premiefrielseförsäkringen att betala tjänstepensionspremierna.

Likväl kan tjänstepensionsförlust uppkomma även om den skadelidande sedermera återgår i arbete utan framtida påverkan på tjänstepensionsrätten.

Fyra typsituationer då tjänstepensionsförlust uppstår med anledning av tidsbegränsad inkomstförlust har kunnat urskiljas;

- Den skadade har vid skadetillfället inte uppnått anslutningsåldern för tjänstepensionsförsäkringen men skulle vid senare tidpunkt ha kommit att omfattas av sådan försäkring. Förlust av tjänstepensionsavsättningar uppstår under tid med inkomstförlust från den tidpunkt då den skadade uppnår anslutningsåldern i försäkringen.
- Den skadade omfattas av tjänstepensionsförsäkring och av premie/avgiftsbefrielseförsäkringen men den premie/avgiftsbefriade lönen är längre än den inkomst som den skadade skulle ha haft trafikskadan förutan.

- Den skadade omfattades av avgift/premiebefrielseförsäkring men har på grund av skadan fallit ur efterskyddet i försäkringen.
- Den skadade skulle ha arbetat efter 65 års ålder och då omfattats av ett tjänstepensionssystem i vilket nya pensionsrätter tjänas in även efter 65 års ålder.

Arbetsgruppens överväganden

Två huvudlinjer för en ersättningsmodell har kunnat urskiljas;

- Premieförlustmodellen; med anledning av trafikskadan uteblivna premieinbetalningar ersätts i förtid som ett engångsbelopp. Premieförlusten bestäms till en schabloniserad procentuell del av skillnaden mellan den tjänstepensionsmedförande lönen som oskadad respektive skadad. Härvid bör samma andel schablonmässigt kunna användas, oavsett tjänstepensionssystem. Som andel föreslås 4,5 procent av sammanlagd inkomstförlust upp till 7,5 inkomstbasbelopp och för belopp däröver 30 procent. Förvaltningen av ersättningen för utblivna premier faller på den skadelidande.
- Pensionsförlustmodellen; den sammanlagda tjänstepensionen trafikskadan förutan bestäms till en procentuell andel (13 procent) av den tjänstepensionsmedförande lönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp och för belopp däröver 68 procent. Utifrån en intjänandetid om 30 år beräknas därefter en årlig förlust utifrån längden av den tid under vilken några tjänstepensionsavsättningar inte har gjorts.

Arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppen har funnit att premieförlustmodellen kan vara att föredra då den är enkel att tillämpa och kan användas i samtliga situationer.

- Tillämpningen av pensionsförlustmodellen bygger på att det föreligger en framtida inkomstförlust med förlust av pensionsavsättningar utifrån ett känt inkomstunderlag. Vid temporära inkomstförluster finns inte alltid ett representativt inkomstunderlag att utgå ifrån och såväl tjänstepensionsgrundande som icke tjänstepensionsgrundande inkomster kan finnas.
- I vissa fall (t.ex. tjänstepension SAF-LO) beaktas i pensionsförlustmodellen endast åren från första år med förlust fram till 65 år såvida inte 30 intjänandeår återstår från första år med förlust.
- Premieförlustmodellen kan användas avseende såväl förmåns- som premiebaserade tjänstepensionssystem och är därmed tillämplig t.ex. i de fall den skadelidande har omfattats av förmånsbaserad tjänstepensionsförsäkring men arbetar efter 65 år och då tjänar in nya pensionsrätter i ett premiebaserat system.
- Några antaganden om förväntad förräntning av insatt kapital etc. inte behöver göras.

Då fråga är om tjänstepensionsförluster med anledning av i tiden begränsade inkomstförluster bör typiskt sett inte ersättningsens storlek medföra några hinder att betala ut den som ett engångsbelopp.

I de fall då det är uppenbart att någon tjänstepensionsförlust inte uppkommer - t.ex. då den skadelidande intjänar full tjänstepensionsrätt även som skadad - behöver någon beräkning inte upprättas.

För arbetsgruppen

[Redacted]

[Redacted]

Exempel 1

Den skadade skulle ha omfattats av tjänstepensionsförsäkring

- Skl är född 1960.
- Har p.g.a. skadan fallit ur premiefrielseförsäkringen fr.o.m. 2012-07-01. Premiefrielseförsäkringen har kompenserat för tiden t.o.m. 2012-06-30.
- Årligt inkomstunderlag 322 282 kr.
- Får nytt arbete 2014-01-01 och omfattas av tjänstepensionsförsäkring. Fr.o.m. den tidpunkten föreligger ingen inkomstförlust.
- Förlust av pensionsavsättningar föreligger för perioden 2012-07-01 – 2013-12-31, d.v.s. under 1,5 år av 30 intjänandeår.

Premieförlustmodellen:

4,5 procent av (1,5x 322 282 kr) = 483 423 kr x 4,5 % = 21 754 kr att ersättas som engångsbelopp

Pensionsförlustmodellen:

1,5/30 (13 % x 322 282) = 2 095 kr/år

Vid omvandling till engångsbelopp = 17 040 kr, (kap faktor 8,134 vid ålder 55 år).

Exempel 2

Den skadade skulle ha omfattats av tjänstepensionsförsäkring

- Skl är född 1958.
- Har p.g.a. skadan fallit ur premiefrielseförsäkringen fr.o.m. 2004-04-01. Premiefrielseförsäkringen har kompenserat för tiden t.o.m. 2004-03-31.
- Får nytt arbete 2009-09-01 och omfattas av tjänstepension.
- Skl har sjukersättning samt inkomst fr.o.m. 2009-09-01 enligt nedanstående.
- Skälighetsbestämd inkomstförlust 200 000 kr/år för perioden 2004-04-01 – 2009-08-31, därefter 25 000 kr/år t.o.m. 2012-12-31. Fr.o.m. 2013-01-01 föreligger ingen inkomstförlust.
- Förlust av pensionsavsättningar föreligger för perioden 2004-04-01 – 2012-12-31, d.v.s. under 9 år av 30 intjänandeår.

År	Sjukers. m.m	Tjänstepensionsgrundande Ink from 1/9-2009	Skälighetsbest ink förlust enl. TSN	Summa	Ej grundat tj pension
2004	146 862	--	150 000	296 862	296 862
2005	94 560	--	200 000	294 460	294 460
2006	95 280	--	200 000	295 280	295 280
2007	96 720	--	200 000	296 720	296 720
2008	98 400	--	200 000	298 400	298 400
2009	25 680	128 974	141 666	296 320	167 346
2010	--	373 513	25 000	398 513	25 000
2011	19 096	355 238	25 000	399 334	44 096
2012	--	393 804	25 000	418 804	<u>25 000</u>
					1 743 164

Premieförlustmodellen

4,5 % av 1 743 164 kr = 78 442 kr att ersättas som engångsbelopp.

Pensionsförlustmodellen

1 743 164 kr / 9 år = 193 685 kr genomsnittlig årligt belopp.

13 % av 193 685 kr x 9/30 = 7 554 kr att ersätta som årlig livränta.

Vid omvandling till engångsbelopp = 61 444 kr (kap faktor 8,134 vid ålder 55 år).

Exempel 3

Den skadade har omfattats av tjänstepensionsförsäkring, förmånsbestämd försäkring fram till 65 år och därefter skulle skl ha omfattats av premiebestämd försäkring.

- Skl är född 1948.
- Skulle ha arbetat fram till 67 år.
- Helt arbetsoförmögen p.g.a. skadan.
- Arbetsgivaren har betalat in premier till den förmånsbestämda försäkringen och fram till 65 år föreligger ingen förlust av pensionsavsättningar.
- Mellan 65 – 67 år skulle skl ha tjänat in pensionspremier 4,5 %.
- Årligt inkomstunderlag 270 000 kr.
- Premieförlust 4,5 % föreligger för perioden mellan 65 – 67 år.

Premieförlustmodellen $270\,000\text{ kr} \times 2 = 540\,000\text{ kr} \times 4,5\% = 24\,300\text{ kr}$ att ersättas som engångsbelopp.

Pensionsförlustmodellen kan inte användas då den bygger på en intjänadetid om 30 år för hel förmån och uttag av tjänstepension fr.o.m. 65 års ålder.

Exempel 4

Den skadade skulle ha omfattats av tjänstepensionsförsäkring.

- Skl är född 1964.
- Har p.g.a. skadan fallit ur premiefrielseförsäkringen f.r.o.m 1998-01-01.
- Får nytt halvtidsarbete 2006-01-01 och omfattas av tjänstepension.
- Går upp i heltidsarbete fr.o.m. 2012-01-01 och från den tidpunkten föreligger ingen inkomstförlust.
- Förlust av pensionsavsättningar förligger för perioden 1998-01-01 – 2011-12-31, d.v.s. under 14 år av 30 intjänandeår varav sex år med partiell förlust.

År	Ink underlag	Ej grundat tjänstepension	Premieförlust 4,5 %
1998	171 700	171 700	7 727
1999	177 800	177 800	8 001
2000	189 900	189 900	8 546
2001	198 500	198 500	8 933
2002	215 100	215 100	9 680
2003	183 400	183 400	8 253
2004	238 900	238 900	10 751
2005	248 500	248 500	11 183
2006	258 800	129 400	5 823
2007	272 200	136 100	6 125
2008	287 100	143 550	6 460
2009	303 200	151 600	6 822
2010	313 400	156 700	7 052
2011	322 700	161 350	7 261
Summa		2 502 500	112 617

Premieförlustmodellen: 112 617 kr att ersättas som engångsbelopp

Pensionsförlustmodellen utifrån senast kända inkomstunderlag (2011):

$$8/30 (13 \% \times 322\ 700) = 11\ 187$$

$$6/30 (13 \% \times 161\ 350) = \underline{4\ 195}$$

$$\text{Summa årlig förlust} = 15\ 382$$

Vid omvandling till engångsbelopp = 93 353 kr (kap faktor 6,069 vid ålder 48 år).

Exempel 5

Den skadade skulle ha omfattats av tjänstepensionsförsäkring.

- Skl är född 1962.
- Har p.g.a. skadan fallit ur premiebefrielseförsäkringen fr.o.m. 2013-01-01. Premiebefrielseförsäkringen har kompenserat för tiden t.o.m. 2012-12-31.
- Får nytt arbete 2014-01-01, arbetar 80 % av heltid och omfattas av tjänstepension..
- Går upp i heltidsarbete fr.o.m. 2016-01-01 och från den tidpunkten föreligger ingen inkomstförlust.
- Förlust av pensionsavsättningar föreligger för perioden 2013-01-01-2015-12-31.

År	Inkomst - oskadad	Inkomst - skadad
2013	493200	0
2014	518600	414880
2015	548500	438800
2016	560000	560000

År 2013

Som oskadad

Fördelning av beloppet 493 200

7,5 ink bb = 424 500 (ink bb år 2013, 56 600)

Belopp > 7,5 ink bb, 68 700 (493 200 – 424 500)

Beräknad premie som oskadad

424 500 x 4,5 % = 19 103

68 700 x 30 % = 20 610

39 713

Ingen intjänad premie som skadad

Premieförlust år 2013, 39 713

År 2014

Som oskadad

Fördelning av beloppet 518 600

7,5 ink bb = 426 750 (ink bb år 2014, 56 900)

Belopp > 7,5 ink bb, 91 850 (518 600 – 426 750)

Beräknad premie som oskadad

426 750 x 4,5 % = 19 204

91 850 x 30 % = 27 555

Premie som oskadad 46 759

Intjänad premie som skadad

Beloppet 414 880 < 7,5 ink bb.

Premie som skadad 414 880 x 4,5 % = 18 670

Premieförlust år 2014, 28 089 (46 759 – 18 670)

År 2015

Som oskadad

Fördelning av beloppet 548 500

7,5 ink bb = 435 750 (ink bb år 2015, 58 100)

Belopp > 7,5 ink bb, 112 750 (548 500 – 435 750)

Beräknad premie som oskadad

435 750 x 4,5 % = 19 609

112 750 x 30 % = 33 825

53 434

Som skadad

Fördelning av beloppet 438 800

7,5 ink bb = 435 750 (ink bb år 2015, 58 100)

Belopp > 7,5 ink bb, 3 050 (438 800 – 435 750)

Intjänad premie som skadad

435 750 x 4,5 % = 19 609

3 050 x 30 % = 915

20 524

Premieförlust år 2015, 32 910 (53 434 – 20 524)

Premieförlustmodellen

Premieförlust för perioden 2013-01-01 - 2015-12-31, 100 712 kr att ersättas som engångsbelopp.